

GRADISOV VESTNIK

GLASILO DELOVNIH LJUDI OZD GIP GRADIS

GRADISOV VESTNIK

GRADISOV VESTNIK

LETO XXI - 370 Ljubljana, april 1983

gradisov vestnik

gradisov VESTNIK

gradisov

GRADISOV VESTNIK

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA GRADIS

NAŠ DOM NA ZELEHÉM POHORJU

GRADISOV VESTNIK

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA GRADIS

KAJ MISLI

GRADISOV VESTNIK

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA GRADIS

DELAVKE, MATERE, GOSPODINJE

GRADISOV VESTNIK

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA GRADIS

25. avgusta - Gradisove igre

GRADISOV VESTNIK

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA GRADIS

Gradis med največjimi

GRADISOV VESTNIK

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA GRADIS

V vsako TOZD delav

GRADISOV VESTNIK

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA GRADIS

Kaj vemo o uslavi

gradisov vestnik

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA GRADIS

V tujini smo čvrsto zasidrani

gradisov vestnik

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA GRADIS

Smo za intenzivno, jasno in usmerjeno politično akcijo

gradisov vestnik

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA GRADIS

Delavski svet je razpravjal

gradisov vestnik

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA GRADIS

OPOMIN VSEM, KI SE NOČEJO ODREČI SILI

gradisov vestnik

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA GRADIS

OPOMIN VSEM, KI SE NOČEJO ODREČI SILI

gradisov vestnik

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA GRADIS

OPRAVILI SMO VELIKO DELO

gradisov vestnik

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA GRADIS

OPRAVILI SMO VELIKO DELO

gradisov vestnik

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA GRADIS

OPRAVILI SMO VELIKO DELO

25 LET

Vsem delavcem Gradisa, poslovnim partnerjem in znancem, upokojemcem in študentom čestitamo ob dnevu ustanovitve OF ter prazniku dela 1. maju

Družbenopolitične organizacije GIP Gradisa in Uredništvo Gradisovega vestnika

300 številčk Gradisovega vestnika

Jubileji ponavadi pomenijo okrogle številke. Tako je tudi z Gradisovim vestnikom, ki slavi 25 let rednega izhajanja in istočasno 300 številčk. Ta jubilej istočasno pomeni, da je med najstarejšimi glasili v organizacijah združenega dela v Sloveniji, saj je prva številka izšla aprila 1958. leta v nakladi 1000 izvodov.

Glavna naloga Gradisovega vestnika je bila ob ustanovitvi in je tudi danes, da odpira vsem delavcem delovne organizacije Gradis vpogled v gospodarjenje, delovanje samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij, da seznanja kolektiv z dogajanjem v temeljnih organizacijah v domovini in delovnih enotah v tujini. Ne nazadnje je Gradisov vestnik kronika življenja in dela v delovni organizaciji, je pisana zgodovina Gradisa ter tudi nekakšna integrativna vez med tozdi, saj vse delavce, upokojemce, študente in ostale seznanja z uspehi, problemi in doseženimi rezultati.

Delavski svet je imenoval člane poslovodnega odbora

Delavski svet delovne organizacije je na svoji VII. redni seji, ki je bila 7. aprila letos potrdil vse člane kolegijskega poslovodnega organa — poslovodnega odbora, direktorja delovne skupnosti skupne službe in dveh direktorjev strokovnih služb na DSSS. Tako so bili imenovani naslednji tovariši:

Franc Kositer — predsednik kolegijskega poslovodnega organa poslovodnega odbora,
Boris Pečenko — član poslovodnega odbora za področje tehničnega razvoja in planiranje,

Tone Kopčaver — član poslovodnega odbora za področje gradbene dejavnosti,

Anton Zaletelj — član poslovodnega odbora za področje gradbene dejavnosti,

Štefan Mesarič — član poslovodnega odbora za področje industrijske dejavnosti in drugih storitev,

Karel Schwarzbartl — član poslovodnega odbora za finančno in analitsko računovodsko področje,

Milka Marc-Kloboves — član poslovodnega odbora za splošno, kadrovsko in samoupravno-informativno področje,

Janez Brezovec — direktor Delovne skupnosti skupne službe

Marko Nemeč — Pečjak — direktor službe za avtomatsko obdelavo podatkov

Jernej Jeršan — direktor kadrovsko socialne službe

V imenu imenovanih se je zahvalil predsednik poslovodnega odbora tov. **Franc Kositer** in dejal: „Dovolite, da se v imenu na današnji seji imenovanega kolektivno poslovodnega odbora zahvalim za izkazano zaupanje ter podam nekaj iztočnic v zvezi z nalogami in cilji za katere se bo poslovodni odbor prizadeval pri svojem delu. Zahvalo za izkazano zaupanje dolgujem tudi konferenci direktorjev gradisovih tozdov in strokovnim službam, predvsem pa družbenopolitičnim organizacijam, ki so s svojo podporo izbranim kandidatom omogočile hitrejši potek sicer dolgega verifikacijskega postopka ter omogočile današnjo izvolitev.“

Zavedam se, da je ta vsestranska podpora, na eni strani velika spodbuda za vse člane poslovodnega odbora, na drugi strani pa bo treba tako izkazano podporo z delom opravičiti. Samo skupni napor, kreativnost v iskanju novih poti nadaljnega razvoja in rasti Gradisa s strani kolegijskega poslovodnega odbora (KPO) ter aktivno sodelovanje družbenopoliti-

čnih organizacij in poslovodnih struktur delovne organizacije lahko pripeljejo do večjega in boljšega Gradisa.

Če je formalno izrečena podpora novemu vodstvu Gradisa ob pričetku dela v veliko pomoč, pa so nekatere druge okolnosti spričo katerih bo treba pri ocenjevanju uspešnosti in doseganja ciljev pristopiti z veliko mero treznosti in strpnosti. Gospodarska situacija je taka, da je treba precej hitro teči, če hočemo ostati na mestu, potrebno pa bo vložiti izredno veliko naporov, da bo Gradis ostal vsaj takšen kot je, oziroma, da zaustavimo relativno nazadovanje v primeru s tistimi poslovnimi sistemi, ki nam služijo kot merilo, ko ocenjujemo svojo uspešnost.

Spremenjeni pogoji, ki jih narekuje okolje — tu mislim na težko gospodarsko situacijo doma in v tujini — so skoraj v celoti izven vpliva nas samih. Naše zmožnosti so torej omejene na strokovno bolj temeljito in poslovno bolj spretno prilagajanje danim okolnostim, da si torej v pogojih družbenega zmanjševanja obsega investicij v domovini in sedaj tudi na tujem, predvsem v znatno težjih pogodbenih pogojih z agresivnejšim nastopom zagotovimo mesto, ki nam pripada. Pogoji za doseganje tega cilja so v največji meri za takojšnje delovno usposobitev tozda Inženiring in sicer v formalnem, kadrovskem in prostorskem smislu. Naloga KPO pa je, da ob poslovni in strokovni rasti in jačanju Inženiringa utrjuje oziroma krči tudi tista pota pri pridobivanju del, ki imajo manj poslovni, ampak v zaostrenih pogojih gospodarjenja čisto in čedalje bolj politični značaj.

Če torej lahko na pogoje okolja vplivamo samo v zelo mali meri, pa je situacija drugačna, ko govorimo o lastnem okolju, o razmerah, ki jih ustvarjamo sami v okviru Gradisa. Že nekaj časa nazaj samokritično ugotavljamo, da smo zašli v krizo vodenja, da nimamo jasnega razvojnega koncepta, da skratka izgubljammo svoje mesto v slovenskem in jugoslovanskem gradbeništvu, ki smo ga v 38 letih obstoja dosegli. Po drugi strani pa vemo, da smo v preteklosti dostikrat precej kritično ugotavljali lastne slabosti in tudi znali začrtati poti za njihovo premagovanje. Žal smo pri tem prepogosto ostajali le pri načrtovanju, zmanjkalo pa nam je moči za realizacijo zastavljenega, zaradi lastne nehomogenosti ali že kar drobnjarske neenotnosti, kadar bi se za doseganje skupnih ciljev morali kdajpakdaj odpovedati ožjim, posameznim interesom. Drobljenje moči ali zapiranje v interese regij ali tozdov je na eni strani onemogočalo učinkovitejša akcije na ravni delovne organizacije, predvsem v tujini, na drugi strani pa nas je relativno visoka samostojnost in tudi poslovna uspešnost tozdov uspavala v prepričanju, da smo še precej veliki in močni.

Ko se je nekako pred šestimi oziroma sedmimi leti začel pohod slovenskega in jugoslovanskega gradbeništvu v tujino, predvsem v Irak, smo vodilno pozicijo pri prevzemanju velikih del, takrat še pod ugodnimi pogoji, prepustili drugim. Vprašanje je, ali je temu botrovalo podcenjevanje del v tujini kot trajne komponente rasti in razvoja vsakega poslovnega sistema ali pa zavestno spoznanje in strah pred lastno nepovezanostjo in neučinkovitostjo. Dejstvo je, da drugi danes pobirajo rento lidarskega nastopa na posamičnih tržiščih v tujini in da te svoje uspehe spretno novčujujejo tudi doma.

Gradis je zaradi svoje še zmeraj visoke tehnične, tehnološke in kvalitetne ravni in kadrovskih potencialov še zmeraj zaželjen partner, ki pa se ga skuša odriniti na nivo fizičnega, ne pa

Je zaskrbljenost odveč?

tudi enakopravnega udeleženca v poslovno kompleksnem in kreativnem smislu. Škoda je, da smo to prvo, lahko bi rekli pionirsko fazo, ko sta bili najodločnejši poslovni pogum in udarnost zamudili. Škoda zato, ker se je ob dobrih pogojih pri prevzemu del — pri tem mislim na objekte posebnega pomena v Iraku — lahko dosegalo dobre poslovne rezultate, ki so prikrili sicer na videz velikopotezno, v resnici pa čisto dokaj improvizirano organizacijo in strokovnost.

Pred nami je obdobje, ko bo bolj kot kdajkoli doslej poleg zadostne agresivnosti in spretnosti pri pridobivanju del najbolj pomembno znanje in sicer na področju vseh poslovodnih funkcij, komercialni, finančni, tehnični in organizacijski pripravi in pozneje v obvladovanju same realizacije. Če velja in mislim da za drugačno prepričanje ni razloga, da je ravno v znanju in velikih izkušnjah še vedno naša velika moč in prednost, potem je sedaj pravi trenutek, da to znanje in izkušnje združimo in zamujeno nadoknadimo. Prepričan sem, da je ravno nepripravljenost za takšno združevanje znanja eden od poglavitnih razlogov za to, da so se naši prvi poskusi v tujini končali neugodno. Morda bo to boleče dejstvo pripomoglo k temu, da bomo dokončno spoznali, da lahko samo združeni ponovno zasedemo mesto, ki smo ga v slovenskem gradbeništvu imeli. Pri tem nam bo v vzpodbudo, da večji del slovenskega gradbeništvu in tudi družbenopolitične skupnosti od nas to pričakujejo.

Na nedavnem posvetu družbenopolitičnih in poslovodnih delavcev Gradisa na Bledu je bilo izrečeno, za danes izvoljeni KPO, zelo vzpodbudna misel — vodstvo Gradisa naj bi v bodoče pri načrtovanju poslovne politike, sprejemanju poslovnih odločitev in realizaciji tekočih nalog imelo pravico razpolagati, če temu lahko tako rečemo, s celotnim intelektualnim in strokovnim potencialom kjerkoli v okviru Gradisa se že nahaja. Če k temu dodamo še pripravljenost, da bomo pri sporazumevanju o ključnih problemih našega razvoja in poslovne politike bolj učinkoviti, tudi takrat, ko bo to zahtevalo odrekanje posamičnim interesom in če bo novo vodstvo uspelo v prizadevanjih za doseg razvojnih in strateških ciljev pridobiti tudi podporo družbenopolitičnih in samoupravnih organov v Gradisu, bomo gotovo uspeli ne glede na težavne pogoje v katerih bomo delali.“

Cveto Pavlin

Inž. Franc Kositer, predsednik kolegijskega poslovodnega organa

Sestal se je prvi uredniški odbor Gradisovega vestnika

Ob skromni proslavi jubileja, 25-letnici Gradisovega vestnika smo ponovno sklicali tiste člane uredniškega odbora, ki so pred 25. leti začeli orati ledino na področju ifnormiranja v Gradisu in nekaj najstalnejših sodelavcev. Tako so se srečanja udeležili bivši glavni direktor Gradisa inž. Hugo Keržan, Branko Pirih — prvi urednik Gradisovega vestnika, Lojze Cepuš — urednik Gradisovega vestnika od 6. do 296. številke, inž. Drago Sever — bivši direktor Kadrovsko-socialne službe v Gradisu, inž. Jože Uršič, Anton Martinšek, Vlado Jarc — novinar Dela in dolgoletni sodelavec Gradisovega vestnika, Jernej Jeršan — sedanji direktor Kadrovsko-socialne službe, Jaka Klančar — vodja Centra za izobraževanje in še nekateri.

Beseda je stekla v letu 1957, ko se je rodila zamisel, da bi tudi v Gradisu lahko imeli svoje glasilo. To je bilo na sestanku sindikalnega odbora na gradbišču v Šoštanj. Na tretji seji sindikalnega odbora — 27. julija 1957. leta v Krškem je bil imenovan pripravljalni odbor z nalogo, da pripravi vse potrebno za registracijo glasila in pripravi prispevke za prvo šte-

vilko Gradisovega vestnika. Odbor je zagnano začel z delom, vendar je hitro naletel na prve težave. Kot običajno, se ob vsaki novosti pojavijo tudi nasprotniki, po drugi strani pa takratne sindikalne podružnice niso mogle, druge pa niso hotele sodelovati. Zaradi organizacijskih težav in pomanjkanja prispevkov so se priprave za izdajo prve številke Gradisovega vestnika vleklo vse tja v leto 1958.

Prelomni datum, ki pa je dokončno potrdil ustanovitev Gradisovega vestnika je bil 18. marec 1958. leta, ko je delavski svet podjetja Gradis imenoval prvi uredniški odbor in k delu pritegnil še zunanja sodelavca novinarja Vlada Jarca in Petra Dornika.

Prve tri številke je natiskala tiskarna „Slovenskega poročevalca“ na formatu 30 x 43 centimetrov. Naslednjih 254 številke tiskarna Toneta Tomšiča v Ljubljani na formatu 31 x 47 centimetrov. Januarja 1978. leta je Gradisov vestnik tretjič spremenil format in izhaja v sedanjih obliki, to je 23 x 30 centimetrov, tiska pa ga Ljudska pravica v Ljubljani.

Cveto Pavlin

Gradisov vestnik prejel priznanje

Na skupni seji skupščine občine Ljubljana Moste—Polje, ki je bila 20. aprila so delegati obravnavali in potrdili predlog za podelitev pet nagrad in šest plaket občine za življenjsko delo in dosežene uspehe na področju gospodarjenja, družbenih dejavnosti ter samoupravnega in družbenopolitičnega dela, ki so trajnejšega pomena za občino Ljubljana Moste—Polje.

Med letošnjimi dobitniki občinskih plaket je tudi naše glasilo — Gradisov vestnik, ki slavi 25 let nenehnega izhajanja. Predlagatelj je bil Svet za informiranje, politično propagando in izdajanje Naše skupnosti pri občinski konferenci SZDL Ljubljana Moste—Polje.

Priznanja bodo podeljena na vsakoletni proslavi občinskega praznika 27. aprila. O podelitvi plakete Gradisovemu vestniku bomo več pisali v naslednji številki.

C. Pavlin

25 let Gradisovega vestnika

Ob 25-letnici Gradisovega vestnika smo se tudi Korošci čutili dolžni napisati nekaj besed, saj je Gradisov vestnik vsa ta dolga leta opravljal funkcijo osrednjega informatorja v naši delovni organizaciji in iz številke v številko prinašal prispevke iz vseh področij življenja in dela v Gradisu, pogosto pa tudi izven njega.

Tako kot pred leti, je tudi danes Gradisov vestnik edini vir informacij za vse Gradisovce, saj vse ostale oblike obveščanja ne najdejo prave poti do naših delavcev, po drugi strani pa edino iz Gradisovega vestnika lahko izvemo, kaj se dogaja v ostalih naših tozdih, kako delavci tam živijo, kakšne probleme in težave imajo itd. Kljub temu da je glasilo mesečnik, nas dokaj tekoče obvešča o dogodkih v delovni organizaciji, sicer največkrat so to prispevki o dogodkih, ki so že pretekli in le malokdaj lahko beremo o tem, kaj se bo dogajalo. To nas dosti ne moti, saj Gradisov vestnik radi beremo, še rajši pa takrat, če v njem lahko kaj preberemo o našem tozdu.

V Ravnah na Koroškem sicer ugotavljamo, da se mi Gradisovega vestnika kar precej poslužujemo in več ali manj redno dopisujemo, saj želimo, da bi tudi ostali Gradisovci vedeli, kako delamo v ravenskem kotu. Vendar to ne velja za vse tozde v Gradisu, saj se nekateri s svojimi prispevki pojavljajo le dvakrat ali trikrat letno, kar je vsekako premalo. Ko da ne bi želeli, da tudi ostali več izvemo o njih.

Ravno na tem področju bomo morali več narediti ter vzpodbuditi delo tozdrovih komisij za informiranje, predvsem pa družbenopolitičnih organizacij, ki bi morale biti nosilke in gonilna sila obveščanja. Več sodelovanja bi bilo treba, pa bi glasilo bilo še kvalitetnejše in vsebinsko bogatejše.

Kot dolgoletni dopisnik Gradisovega vestnika čutim, da premalo pišemo o naših zaslužnih delavcih ob njihovih jubilejih, obletnicah, upokojitvah itd. Nasploh premalo pišemo o našem delavcu, Gradisovcu, o njegovem vsakdanju, težavah, problemih in radostih. Slika v vestniku in kratak intervju z delavcem, lahko za nekoga veliko pomeni, lahko pomeni več kot kakšna denarna nagrada.

Gradisov vestnik je svojo funkcijo uspešno opravljal 25 let. Ob jubileju želimo, da bi tako bilo tudi v bodoče in da bi se v informacijske tokove vključilo čim več naših delavcev, saj bo tako še zanimivejši in boljši. Ludvik Rudolf

Iz prijetnega srečanja prvega uredniškega odbora GV

(Nadaljevanje s 1. strani)

300 številke Gradisovega vestnika

Gradisov vestnik je bil ustanovljen na pobudo sindikata in zato je v vseh svojih 25 letih tako tudi deloval.

Gradisov vestnik je danes mesečnik z naklado 9500 izvodov. Vpleten je v gospodarsko in družbenopolitično življenje Gradisa, po drugi strani pa je pomembna vez tudi z drugimi sredstvi javnega obveščanja. Kljub doseženim uspehom in visokemu jubileju si vsi v Gradisu želimo, da bi Gradisov vestnik postal še zanimivejši za bralce, da bi bil vsebinsko bogatejši in da bi poročal res o vseh dogodkih v Gradisu. V poročanju mu ne bi smel manjkati tisti kanček kritičnosti, ki za vsakega

izmed nas lahko pomeni opozorilo za storjeno napako in istočasno še večji motiv za preseganje doseženega.

V težkih časih, ki so pred nami bo tudi Gradisov vestnik moral igrati še pomembnejšo vlogo, saj se vsi zavedamo, da samo dobro informiran delavec lahko odgovorno odloča. Informiranje ter samoupravljanje in odločanje so medsebojno tesno povezani, del tega procesa pa naj bi tudi v bodoče bil Gradisov vestnik. To si želimo vsi, za boljši Gradisov vestnik ter za večji in močnejši Gradis.

Urednik
Cveto Pavlin

Stihija in odgovornost

Kdor bi hotel kaj več zvedeti o zgodovini Gradisa pred letom 1958, bi moral o tem povprašati takratne člane kolektiva, važnejše dokumente bi še našel v arhivu, nekaj podatkov pa bi lahko poiskal tudi v dnevnem časopisju. Od začetka izhajanja Gradisovega vestnika v aprilu 1958 pa z njegovih strani odseva vse življenje in delo kolektiva. Tako bi lahko ugotovil, da je bil Gradis vseskozi med največjimi gradbenimi podjetji v državi, tako po realizaciji, kakor tudi po tehnoloških dosežkih. Za Gradis so se investitorji odločali zaradi kvalitetnega izvajanja del, solidnosti cen in točnega izpolnjevanja rokov. Za vse člane kolektiva je bil praznik, kadar je Gradis gigante v industrijski izgradnji naše domovine dovršil pred rokom. Takih uspehov pa v zgodovini Gradisa ni bilo malo.

Ali bi med pregledovanjem Gradisovega vestnika lahko našli tudi odgovor, zakaj je podjetje v zadnjih letih zašlo v težave? Dogodke, o katerih je pisal Gradisov vestnik bi morali presojati v luči situacije, v katero nas je pripeljal razvoj. Marsikaj bi nam ti članki lahko pojasnili. Ugotovili pa bi lahko tudi, da so se družbeno politične organizacije Gradisa borile za to, da bi približale odločanje in odgovornost za svoje delo delavcem v neposredni proizvodnji v prepričanju, da bo Gradis postal tako še bolj močan in da bo lahko še več ustvarjal v dobro svojih delavcev in širše.

Decentralizacija Gradisa, ki jo je podpiral tudi Republiški odbor sindikata gradbenih delavcev Slovenije, pa je zaradi stihije, ki je ušla kontroli družbeno političnih organizacij, omogočila tudi nasprotno procese. Namesto da bi postal Gradis kot enotna delov-

na organizacija še močnejši, je sedaj uspešen le toliko, kolikor so uspešne posamezne TOZD, kar je velika ovira za razvoj podjetja.

Namesto, da bi združevali sredstva na dohodkovnih odnosih, solidarnostno pokrivalo izgube nekaterih gradbišč ali TOZD, odgovornost za slabo poslovanje pa komisije še raziskujejo. Namesto da bi Gradis še povečal svoje kapacitete, je naša gradbena mehanizacija že močno iztrošena in potrebno bo mnogo truda in sredstev, da bomo zamujeno nadoknadili. Namesto poslovnega uspeha podjetja na tujih tržiščih, so z rezultati lahko zadovoljni samo posamezni udeleženci.

Mar ni nastopil skrajni čas za enotno akcijo vseh TOZD, da bi rešili ključne probleme Gradisa z združevanjem dela in sredstev? Če smo ugotovili, da nas je stihija dovela v nezavidljiv položaj, potem moramo odgovoriti na zastavljeno vprašanje z organiziranim in kontroliranim delom, pri katerem se bo vsakdo zavedal svoje odgovornosti v sorazmerju s položajem, ki ga ima v delovni organizaciji. To ne sme ostati samo ugotovitev, vprašanje odgovornosti pa ne postati samo parola v kampanji, od katere pričakujemo uresničitev stabilizacije, sicer bo stihija še napredovala. Če se bomo znali boriti proti stihiji, odgovornost pa povezati s sistemom kontrole, tako po organizacijski liniji, kakor tudi po samoupravnih, uspehi ne bodo izostali.

Potem bomo v bodočih številkah Gradisovega vestnika lahko brali bolj razveseljive naslove člankov o Gradisovih poslovnih rezultatih.

Branko Pirih

IX. proizvodno tekmovanje gradbenih delavcev bo v Kranju 3. in 4. junija

Republiški odbor sindikata gradbenih delavcev Slovenije je zaupal organizacijo IX. proizvodnega tekmovanja gradbenikov delovni organizacij SGP Gradbinec Kranj, ki je v ta namen že imenovala organizacijski odbor za pripravo in izvedbo proizvodnega tekmovanja. To tekmovanje je enkratna priložnost, da se gradbeniki srečamo na svojem dnevu, katerega praznujemo v spomin na 3. junij leta 1936, ko so gradbeni delavci pod vodstvom komunistične partije organizirali stavko, ki je postala mejnik pri njihovem nadaljnjem boju za uresničitev pravic in ciljev.

Proizvodno tekmovanje je tudi priložnost, da gradbeniki pokažemo kaj in kako znamo delati, kar je v sedanjem družbenoekonomskem trenutku izredno pomembno. Kljub temu, da imamo sodobno gradbeno mehanizacijo in dodelano tehnologijo, si kvalitetne gradnje ne moremo zamisliti brez strokovno usposobljenih delavcev, kajti pri določenih delih ne bodo stroji nikoli mogli nadomestiti pridnih in spretnih rok gradbenega delavca.

Ob dnevu gradbenikov, ki bo 3. in 4. junija bodo podeljene tudi Kavčičeve nagrade za uspehe na področju izobraževanja, najboljše ekipe pa se bodo udeležile zveznega tekmovanja gradbenih delavcev Jugoslavije.

C. Pavlin

Pravice in dolžnosti delovanja delavcev s področja SLO in DS

Delavci delovne organizacije GIP Gradis imajo glede oboroženih sil, splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite naslednje pravice in dolžnosti iz Zakona o vojaški obveznosti (Ur. list SFRJ št. 36—80) in Zakona o splošni ljudski obrambi in družbeni samozaščiti (Ur. list SRS št. 35—82)

- vojaška dolžnost
- delovna dolžnost
- obveznost delovati v civilni zaščiti
- materialna obveznost
- obveznost čuvanja tajnih podatkov SLO in DS
- dolžnost usposabljanja in pouka za obrambo in zaščito

VOJAŠKA DOLŽNOST

Vojaška obveznost obsega naborno obveznost, obveznost služiti vojaški rok in obveznost služiti v rezervnem sestavu.

Vojaška obveznost se lahko izvršuje v:

- jugoslovanski ljudski armadi
- teritorialni obrambi
- organih za notranje zadeve
- enotah za zveze DPS
- med vojno pa tudi posamično, če se ne morejo pridružiti svojim enotam
- Vojaškemu obvezniku preneha vojaška obveznost:
  - konec koledarskega leta v katerem vojaški obveznik dopolni starost 60 let
  - če je ocenjen za nesposobnega za vojaško službo
  - če mu preneha državljanstvo SFRJ

DELOVNA OBVEZNOST:

Delovna obveznost ob neposredni vojni nevarnosti ali vojni zajame vse delavce DO GIP Gradis razen tistih:

- ki so nesposobni za delo
- osebe, ki služijo v oboroženih silah
- osebe, ki še niso stare 15 let
- osebe, ki imajo delovne obveznosti izven DO

V primeru vojne oz. neposredne vojne nevarnosti začne TOZD oz. DO delovati po vojno proizvodnem načrtu. Vsem delavcem, ki niso bili vpoklicani v JLA, TO ali na druge obveznosti izven DO, preneha delovno razmerje, če niso predvideni po vojni sistematizaciji delovnih mest TOZD ali delovne skupnosti za delo v vojni.

OBVEZNOST DELOVATI V CIVILNI ZAŠČITI

Obvezniki civilne zaščite so delavci delovne organizacije GIP Gradis od 15. do 60. leta starosti (moški) oz. do 55. leta starosti (ženske) razen tistih:

- ki služijo v stalnem sestavu JLA
- vojaški obvezniki, ki imajo vojaški raspored v oborožene sile
- ostali obvezniki, razporejeni izven DO
- osebe v rezervnem sestavu organov za notranje zadeve
- nosečnice, matere in rejniki z otrokom mlajšim od 7 let oz. z dvema ali več otroki, ki še niso stari 10 let
- osebe, ki niso sposobne služiti v civilni zaščiti

OBVEZNOST DELOVATI V NARODNI ZAŠČITI

Delovati v narodni zaščiti je pravica in dolžnost vseh delavcev delovne organizacije GIP Gradis, razen tistih:

- ki so vpoklicani v JLA
- ki so klicani na opravljanje delovne obveznosti in nalog civilne zaščite izven delovne organizacije
- ki so zaradi bolezni ali poškodbe trajno ali začasno nezmožni za delo
- če to narekujejo drugi utemeljeni razlogi

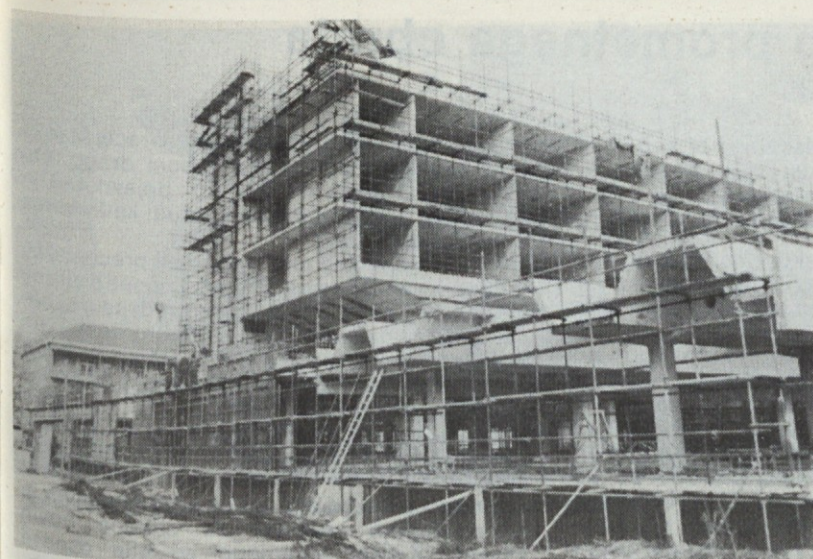
OBVEZNOST ČUVANJA TAJNIH PODATKOV

Obveznost čuvanja tajnih podatkov je dolžnost vseh delavcev, ne glede na način, kako jim je bil tajni podatek sporočen oz. dostopen. Prenehanje čuvanja tajnih podatkov ne preneha tudi po odhodu iz delovne organizacije. Kdaj preneha obveznost čuvanja tajnih podatkov in načini, ter pogoji za njihovo sporočanje drugim osebam je opredeljeno v Pravilniku o zaščiti tajnosti podatkov SLO in DS.

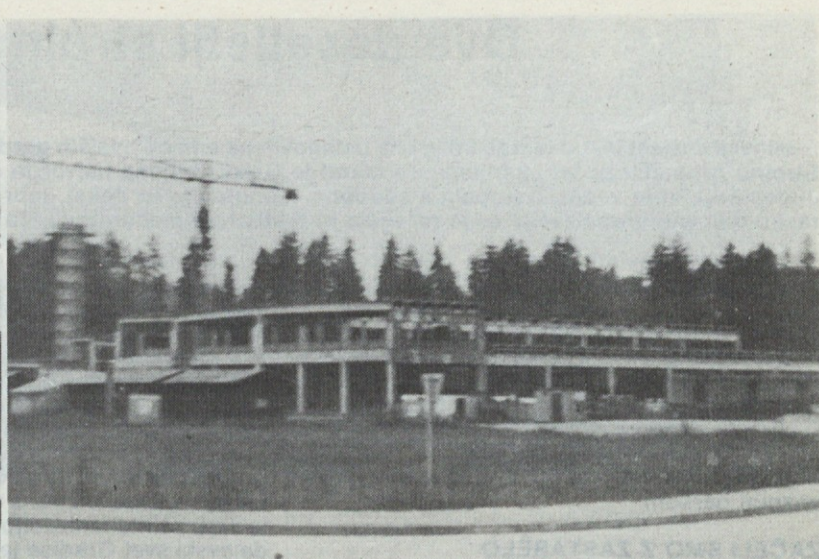
DOLŽNOST USPOSABLJANJA

Dolžnost usposabljanja za obrambo in zaščito so dolžni vsi delavci delovne organizacije, skladno s svojimi zadolžitvami in nalogami, ki jih imajo na delovnem mestu ali kot obvezniki dolžnosti navedenih v prvem odstavku (vojaška dolžnost, delovna dolžnost itd.)

Stane Kovačec

Bolnica Celje

Mlekarna

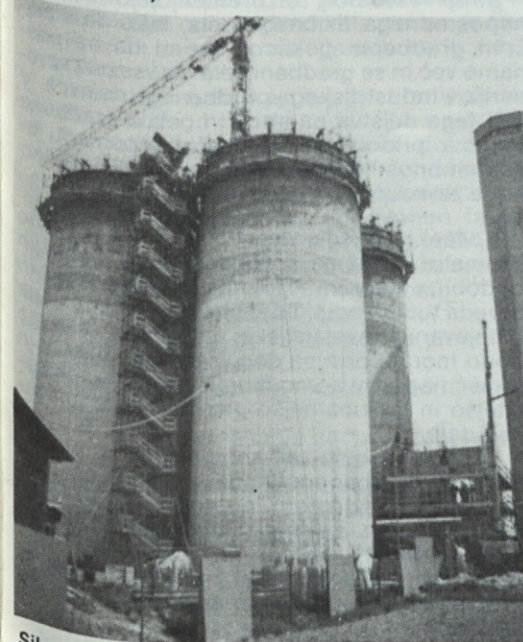
Uspešna uveljavitev in izvajanje gradbenih del v Celju in okolici

GIP Gradis TOZD GE Celje se je s kvalitativnim delom in izvedenimi roki na različnih objektih uspešno uveljaviti na celjskem območju. Seznam objektov, ki smo jih gradili je dolg, čemur je pripomogla dobra tehnična opremljenost in nenehna skrb za delavca.

Seznam zgrajenih objektov je obširen in raznolik. Od industrijskih objektov, šol, turističnih in poslovnih do stanovanjskih objektov. V zadnjih letih smo opravili nekaj zahtevnih in velikih gradenj, med njimi pokrito skladišče Kovinotehne, Javna skladišča, mestno središče SRCE pri hotelu Celeia, Telekomunikacijski center na Golovcu, poslovno stavbo UNZ, poslovno stanovanjske objekte v Čuprijški ulici. Prevzeli smo tudi modernizacijo celjske bolnišnice, stanovanjska gradnja pa je permanentna naloga.

S tem smo gospodarske načrte za leto 1982 uresničili. Vrednost izvršenih del na širšem celjskem območju znaša milijardo dvesto milijonov.

Tako kot v vseh gradbenih delovnih organizacijah se tudi Celjani zavedamo, da se gradbeništvu v letošnjem in v prihodnjih letih ne obeta vse najboljše. Vse manj bo vlaganj v nove objekte v domovini, zato bomo morali še z večjim številom delavcev izvajati investicijska dela v tujini.

Silosi za Merx Celje

Že v letu 1982 smo pričeli sodelovati z večjim številom delavcev na gradbiščih v Iraku in Zvezni republiki Nemčiji. Seveda ni le-to rešitev iz zagat, ki jih pogojujejo objektivne težave na domačem tržišču. Celjani smo s solidnim delom, s kakovostno in hitro gradnjo pridobili zaupanje širokega kroga investitorjev tako na širšem slovenskem kot tudi na jugoslovanskem področju. Zavedamo se, da se bo ravno z omenjenimi značilnostmi potrebno boriti za tržišče. Tako ažurno in kvalitetno poslovanje pa lahko izpelje le tak tim strokovnjakov, kjer je organizacija dela, skozi večletni razvoj sledila kvalitetnemu izpolnjevanju kadrovske zasedbe, moderni tehnologiji in nenehni aktivnosti na terenu. Zato kljub znanim ukrepom lahko upravičeno upamo, da bomo tudi leto, ki je pred nami in predstavlja še eno veliko preizkušnjo poti ekonomske stabilizacije, dobro prebrdili.

V celjski gradbeni enoti imamo zaposlenih okoli 700 delavcev, med temi je dovolj tehnikov in inženirjev. Temu botruje tudi dobro zastavljeno izobraževanje, saj nekvalificiranim delavcem s štipendijami omogočimo izobraževanje za tiste profile, ki jih na Gradisovih gradbiščih najbolj potrebujemo. Izobraževanje ob delu pa poteka predvsem v zimskem času, ko je dela na gradbiščih nekoliko manj.

Kljub velikim vlaganjem v sodobno tehnologijo, nismo pozabili na stalno skrb za delavce, za katere smo zgradili samske domove v Celju in v Titovem Velenju. Dokaj dobro rešujemo tudi stanovanjska vprašanja zaposlenih z dajanjem družbenih stanovanj in z ugodnimi krediti za individualno stanovanjsko gradnjo. In nenazadnje, se celjski Gradis aktivno vključuje na vsa področja življenja in dela mesta Celje in širšega območja.

Gradis TOZD Gradbena enota Celje ima tudi zelo zahteven program razvoja za tekoče srednjeročno obdobje. Da bi kar najbolj posodobili dela na objektih, kjer so delavci izpostavljeni stalnim vremenskim nevarnostim, smo v razvojnem programu določili, da je treba prenesti kar največ del v zaprte, dobro organizirane proizvodne prostore. V kamnolomu v Podgori pa pripravljamo izgradnjo proizvodnih prostorov za izdelavo betonskih montažnih elementov in pripravo vseh vrst armatur in opažev.

Dela, ki jih je gradbena enota Celje dokončala v letu 1982, zavzemajo predolg seznam, da bi jih vsa našli. Omenimo zato le najpomembnejše:

CINKARNA — predčasno smo dokončali gradnjo nove tovarne žveplene kisline.

ZELEZARNA ŠTORE — zgradili smo halo hidravličnih litin.

ALPOS ŠENTJUR — zgradili smo več proizvodnih hal.

STEKLARNA HRASTNIK — še opravljamo najrazličnejša gradbena dela.

TKI HRASTNIK — izgradili smo obrat fosforjeve kisline.

REK TITOVO VELENJE — zgradili smo garderobe in kopalnice, most preko Pake, skladišče gradbenega materiala in industrijske tire. Termoelektrarno Šoštanj pa smo zgradili od prve do četrte faze, zdaj pa opravljamo vzdrževanje gradbenih objektov.

SOZD MERX CELJE — v rekordnem času smo zgradili silose za mlinsko — predelovalno industrijo.

Nadalje smo zgradili še PTT Center Titovo Velenje, več tipskih zaklonišč v Žalcu, Titovem Velenju in Celju. Največji objekt, ki so nam ga zaupali investitorji, pa je MLEKARNA V ARJI VASI. Predvidoma bomo dela zaključili ob polovici prihodnjega leta.

Ob vsem tem ne gre pozabiti stanovanjske izgradnje, ki je Gradisova stalna naloga, od kar je Gradis v Celju, to pa je od leta 1945.

HIDO DŽUMHUR

Stanovanjska gradnja v Spodnji Hudinji

Dve desetletji strojno prometnega obrata

Mineva dvajset let od takrat, ko je bila ustanovljena ena od mlajših gradisovih enot, sedaj tozda Strojno prometni obrat Ljubljana. Že takrat je Gradis bil ena največjih delovnih organizacij v Jugoslaviji, ki je vedno izstopala s sodobno tehnologijo in dokaj dobro organizacijo dela. Z rastjo delovne organizacije se je razvijala in rastle tudi mehanizacija in strojni park.

Gradisova mehanizacija in vsi stroji iz povojnega obdobja so bili zelo zastareli, vendar smo jih kljub temu bili veseli, saj so nam olajšali marsikatero delo. To so v glavnem bili stroji in mehanizacija, ki je ostala za okupatorji, drugi del pa je bil od nacionaliziranih gradbenih podjetij. K tem strojem smo pridružili tudi stroje zaveznških vojaških formacij, ki so jih uporabljali za gradnjo vojaških objektov, cest, letališč itd. Enako je bilo tudi z voznim parkom.

ZAČELI SMO Z ZASTARELO MEHANIZACIJO

Marsikdo si danes pri tako moderni tehniki ne more predstavljati, da so tako stari stroji hitro začeli obratovati na naših gradbiščih. Delavci, katerim je bilo zaupano vzdrževanje teh strojev, so takorekoč brez vsakih rezervnih delov in pravega orodja bili v stanju zelo hitro popraviti vsaki stroj in ga tudi vzdrževati. To so bili stroji za katere nismo vedeli, ne koliko so stari, ne kako dolgo so že obratovali. Kljub temu so nam dobro služili, tudi zaradi izredne požrtvovalnosti njihovih upravljalcev, ki so istočasno bili tudi vzdrževalci in mehaniki, ki so na stroje znali paziti dosti bolje kot pazijo prenekateri strojniki danes.

Gradis je svojo opremo, tovarnjake, buldožerje in vso ostalo tehniko postopoma prevzemal od 1. inženirske brigade VII. korpusa NOV in POJ, ko je le-ta po uspešno opravljenih nalogah, bila novembra 1945. leta ukinjena. Vez s to brigado, oziroma tistimi, ki nadaljujejo njene revolucionarne tradicije Gradis drži še danes.

Visoka delovna zavest in odgovornost do dela je koval ljudi v tistih težkih povojnih časih. Pravi delavci in mojstri so se vedno znajdljivi v labirintu raznolikosti mehanizacije in ostalih strojev in opreme. Delov za stroje ni bilo in so jih spretne roke naših delavcev naredile, dostikrat improvizirano, pa so kljub temu stroji obratovali, tovarnjaki vozili in žerjavi dvigovali.

Na to mehanizacijo in stroje je padlo še dodatno breme. Na le-teh se je izučila cela vrsta strokovnjakov, saj strojniškega kadra pred vojno skorajda nismo imeli. Kljub vsemu so nekateri izmed teh strojev obratovali celo prvo povojno desetletje.

V obdobju po letu 1950 je nastala prelomnica v našem družbenem in političnem sistemu. Prišlo je do decentralizacije upravljanja in odločanja ter do prvih zametkov samoupravljanja. Cutiti je bilo večji premik tudi v tehnologiji. V Jugoslavijo so začeli prihajati prvi novi stroji, nekaj pa smo jih začeli izdelovati tudi sami. To je bilo pionirsko delo. Kljub vsemu to še ni zadoščalo potrebam našega gradbeništva, ki je doživljalo izredno ekspanzijo, saj smo povsod obnavljali porušeno domovino in gradili novo industrijo in ostalo infrastrukturo.

Kako so se razvijali stroji, tako se je razvijal in napredoval tudi gradbeni delavec. V svojem delu se je izpopolnjeval in stremel za boljšim in lažjim delom, le-tega pa so omogočali stroji in ostala gradbena oprema.

1963 — LETO USTANOVITVE STROJNO PROMETNEGA OBRATA

Iz leta v leto so potrebe po mehanoopremljenosti trkale na naša vrata. V Gradisu smo se dovolj zgodaj zavedali dejstva, da moramo hoditi v korak z napredkom, uvajati novo tehnologijo, ki bo razbremenjevala delavce od težkega fizičnega dela, dvignila pro-

duktivnost in izboljšala ekonomičnost. Sčasoma smo imeli vse več različnih strojev, tovarnjakov in ostale opreme, ki je nadomeščala staro in že istrošeno.

Vsa ta mehanizacija je bila razsuta po vseh naših gradbiščih, le avtopark je bil v sestavi takratnih Centralnih obratov. Prehod iz ročnega, obrtniškega načina dela, na sodoben industrijski način ter uvajanje nove tehnologije v gradbeništvo je narekovalo potrebo po ustanovitvi specializirane enote, ki naj bi prevzela skrb za mehanizacijo in avtopark. Centralni delavski svet Gradisa je v letu 1963 dal zeleno luč za formiranje nove enote v Gradisu z nazivom — Strojno prometni obrat s sedežem v Ljubljani.

Iz takratnih Centralnih obratov se je izločil avtopark in nekaj delavcev, ki so že prej delali v glavnem s stroji. Nastal je delovni kolektiv s 120 delavci, ki je prevzel v upravljanje vso Gradisovo težko mehanizacijo in tovarna vozila. Zaorali smo ledino. Najprej je bilo treba ugotoviti, kje in v kakšnem stanju so gradbeni stroji, urediti enotno tehnično dokumentacijo za vse stroje, preiti na planiranje potreb posameznih gradbišč po določenih strojih, ustanoviti potreben kadrovski sestav in še marsikaj drugega.

Kljub tem spremembam v prvih letih obstoja status SPO ni bil popolnoma opredeljen ter je bil še vedno v podrejenem položaju napram gradbenim enotam. Pojmovali smo ga kot stransko dejavnost, oziroma servis ostalim enotam in je tudi zato zaostajal v razvoju. Prioriteta je vedno bila na strani gradbenikov, čeprav bi strojna dejavnost že takrat morala biti enakopraven partner brez katerega se ne more opravljati zahtevnih gradbenih del.

Hiter razvoj sistemskih in montažnih gradenj ter uvajanje sodobne tehnologije je narekovalo tudi hitrejšo mehanoopremljenost Gradisa. Večalo se je število strojev in ostale opreme, vzporedno s tem pa tudi število strojnikov in ostalega kadra.

Prvo desetletje obstoja ni bilo za Strojno prometni obrat nič kaj rožnato. Enota se je razvijala in tudi počasi kadrovsko krepila in prav kadrovanje v SPO je bilo posebno poglavje. Uporabljen je bil stopničasti sistem prehoda delavcev iz stroja na stroj. Kvalificiran delavec, ki je upravljal manj zahteven gradbeni stroj, se je ob dopolnilnem izobraževanju usposabljal za upravljanje zahtevnejše gradbene mehanizacije. Tak sistem usposabljanja smo imeli v času dokler niso zaživele redne oblike

Dobra organizacija zahteva sodobno mehanizacijo

izobraževanja. Ob upoštevanju precej visoke fluktuacije je bilo šolanje precej drago. Ob dobro organizirani servisni dejavnosti je danes način usposabljanja in tudi kadrovanja nekoliko drugačen.

V začetnem obdobju smo imeli precej težav tudi s tipizacijo strojev. Posledice netipizirane mehanizacije so se odražale predvsem v pomanjkanju nadomestnih strojnih delov, po drugi strani pa v obilici nadomestnih delov za različne stroje, v angažiranju obratnih sredstev in nenazadnje smo zaradi tega imeli tudi težave s kadri, kateri so morali biti usposobljeni za upravljanje različnih tipov strojev.

Mnogo težav je bilo tudi s pridobivanjem in združevanjem sredstev za nakupe novih strojev. Zgoraj omenjeno so bile osnove značilnosti delovanja Strojno prometnega obrata v prvem desetletju svojega obstoja.

Obdobje po letu 1972 pa do leta 1980 je bilo za gradbeništvo izredno ugodno in bogato. Angažiranost mehanizacije je bila popolna, v določenih obdobjih, oziroma fazah gradnje pa je celo primanjkovalo gradbenih strojev. Pretežna večina strojev je obratovala v izmenah, na nekaterih objektih, predvsem na energetskih, pa so stroji gotovo obdobje delali neprekinjeno, kar je po drugi strani pomenilo večjo in hitrejšo izkoriščenost.

To je bil tudi čas ko smo imeli dokaj lepe in ugodne možnosti za nakup večjega števila gradbenih strojev in ostale mehanizacije, vendar nam je v Gradisu takrat zmanjkalo korajže, kar seveda najbolj čutimo danes, ko so naši stroji že precej iztrošeni, nabava novih pa je izredno draga in zahtevna investicija. Zamujenega ne bomo uspeli kaj hitro nadoknaditi, predvsem pa ne, če se temeljne organizacije ne bodo mogle zediniti, kako bodo združevale sredstva za nakup nove mehanizacije, strojev in avtoparka.

Kljub omenjenim težavam je danes Strojno prometni obrat močna mobilna enota s 600 zaposlenimi delavci, ki upravljajo s stroji, ki so vredni več kot 1,84 milijarde dinarjev. Delavci SPO so usposobljeni za upravljanje naj-sodobnejše gradbene mehanizacije, posebna enota pa za vzdrževanje in servisiranje strojev. Ravno na tem področju je zadnje čase narejen precejšen korak naprej, saj naši stroji zaradi dobrega vzdrževanja dalj časa obratujejo pa tudi kvarijo se manj, če pa pride do okvare, jo naša servisna služba kaj hitro popravi.

Stroji vse bolj razbremenjujejo delavce neposrednega fizičnega dela, tako da klasičnih gradbenih poklicev skoraj da ne poznamo več in se gradbeni delavec vse bolj spreminja v industrijskega gradbenega delavca. V luči tega dejstva pa stroji in ostala gradbena oprema pridobivajo vse več na pomenu in pomembnosti, katere se bomo morali nekoliko bolj zavedati tudi v Gradisu.

Košček tretjega desetletja tozda Strojno prometni obrat pa sovpada z enim najtežjih obdobjih, v katerem se je znašlo gradbeništvo in seveda tudi Gradis. To je obdobje najstrožjega omejevanja investicijske potrošnje, tako da bodo morale priti na dan vse skrite rezerve in še več naporov bomo morali narediti za temeljitejšo in racionalnejšo pripravo in organizacijo dela.

Potrebno bo še več sodelovanja vodilnega kadra z družbenopolitičnimi organizacijami, da bomo vsi združeni in enotni prebrodili to težko obdobje. Z optimizmom moramo gledati v prihodnost, saj je Gradis tudi danes sposoben, tako kot je bil že večkrat dosedaj premagati vse težave in iz le-teh zrasti še močnejši.

Ludvik Šnajder

Na obronku Haloz ob reki Dravi sanirajo naši delavci grad Borl

Sanacijska dela na gradu Borl

Grad Borl, ki sameva na obronku Haloz, je bil zgrajen v 13. stoletju, obnovljen in dožidan v 17. stoletju, je pa tudi spomenik NOB. Vsa vojna leta je imel gestapo v njem zapore oziroma zbirno taborišče, odkoder so pošiljali zavedne in napredne Slovence v izseljeništvu in koncentracijska taborišča.

Danes je grad Borl zaprt objekt, za sanacijo katerega je slovenska družba namenila v tem srednjeročnem obdobju največ sredstev. Silec sanacije je Zavod za spomeniško varstvo Maribor, ki se lahko pohvali, da je edini zavod te vrste na Slovenskem, ki ima v svojem upravljanju graščino, izvajalec del pa je naš tozdr Gradnje Ptuj. Vendar pa imeti grad v upravljanju, pomeni danes vse kaj drugega kot zavest

o posestovanju in moči ter romantični spomini na obdobje, ki ga ne bo več. To je najbolj občutil prejšnji upravljalec gradu Kmetijski kombinat Ptuj, ki je vložil v sanacijo veliko denarja, žal pa je večina del bila opravljena nestrokovno in nekvalitetno.

Priprave na sedanjo sanacijo so se pričele že leta 1979, ko so bili izdelani posnetki obstoječega stanja. V letih 1980 in 1981 je Splošni projektivni biro Ljubljana pripravil sanacijske projekte in so sanacijska dela stekla v decembru 1981. leta. Kot je že prej omenjeno, je izvajalec del GIP Gradis Ljubljana tozdr GE Gradnje Ptuj, ki se je že doslej pri podobnih posegih izkazal kot uspešen in kvaliteten izvajalec. Odgovorni vodja del je na tem objektu

tov. Evgen Požgaj, ki kljub mladosti uspešno vodi sanacijska dela.

Del objekta, v katerem je grajska kapela, je najbolj prizadet, poleg tega pa je bilo ugotovljeno, da zgradba temelji na nenosilnem terenu. Tako je bilo potrebno najprej sanirati temelje v delu stavbe pod kapelo, še prej pa zgradbo utrditi, saj je bila že precej načeta in razkopana, kar je bilo narejeno z iniciranjem mešanice cementa, elektrofilterskega pepela, vode in ikatona. Sanacija temeljev je zahtevala veliko zemeljskih del. Razširjen je bil vhod v klet, da je bilo mogoče groba zemeljska dela opraviti strojno. Zatem je nastopilo izredno zahtevno in težavno ročno kovanje vse do zdrave skale.

Med deli je prišlo do ponovnih deformacij sten kapele, kar so preprečili z namestitvijo jeklenih vrvi. Težko je opisati navedena dela, ki so zahtevala visoko strokovnost in nenehno iskanje najracionalnejših in najcenejših rešitev. Konec minulega leta so bila izvedena sanacijska dela na koru v kapeli, za letošnje leto pa se predvideva sanacija stropne konstrukcije nad viteško dvorano.

Pogled na grad Borl in njegovo notranjost v tem trenutku ni nič kaj spodbuden, kljub velikemu delu, ki je bilo in še bo opravljeno in kljub vložnim sredstvom republiške in občinske kulturne skupnosti. Grad hrabro prenaša posege v svojo notranjost vse do temeljev z mislijo, da bo vloženo delo le obrodilo sadove, ki bodo prinesli v prostrane sobane, hodnike, stopnišča in kleti spet življenje. S ponovnim rojstvom gradu ne gre več odlašati. Že vloženo delo, med drugim tudi Gradisovih delavcev in zgodovina terjata takojšnje rešitve.

N. Belšak

Tudi v zimskih razmerah smo betonirali

Dogovor o enotnih osnovah za dela v tujini

Akcija za poenotenje osebnih dohodkov in drugih pogojev dela pri izvajanju investicijskih objektov v tujini se nadaljuje. Prodrla je zamisel, naj najprej Gospodarska zbornica Slovenije, republiški izvršni svet in republiški svet Zveze sindikatov Slovenije podpisajo družbeni dogovor o skupnih osnovah pri delu v tujini. Te skupne osnove bodo nato vodilo delovnim organizacijam pri oblikovanju njihovih samoupravnih aktov.

„Usklajevanje te akcije je od Republiškega komiteja za delo zdaj prevzel Republiški odbor sindikata gradbenih delavcev Slovenije. Gradivo je napisala delovna skupina, tako da bo konec meseca pripravljeno delovno gradivo in se bo začela razprava,“ je povedal sekretar IO republiškega odbora sindikata delavcev Štefan Praznik na seji izvršnega odbora, ki je bila 3. marca.

Povedal je tudi, kaj naj bi z omenjenim družbenim dogovorom uredili:

- Poenotili bi sistem osebnih dohodkov. Izhodišče za izračun osebnih dohodkov na gradbiščih v tujini bo osebni dohodek za isto delo doma, povečan za dogovorjen faktor. Dogovor bo postavil okvire — tako spodnje kot zgornje meje, znotraj katerih bo vsaka delovna organizacija določila svojo vrednost.

- Poenotili bi terenske dodatke.
- Minulo delo se bo izplačevalo v dinarjih in od dinarske osnove.
- Dogovarjajo se še, kako urediti vplive devalvacije.

- Prej sporno vprašanje nadur je zdaj rešeno tako, da bodo dali zakonodajne pobude za drugačno obravnavanje nadur v tujini in doma.
- Družbeni dogovor bo dal tudi osnove samoupravne organiziranosti. Delavec, tudi medtem ko dela v tujini, izvršuje samoupravne funkcije v svojem tozdu. Delovni proces pa terja, da nekatere zadeve ureja tudi v delovni enoti. Dogovor bo opredelil načela organiziranja delovnih enot in tudi to, kako bodo povezane v državah, kjer jih je več.

Štefan Praznik je povedal, da so na zadnjem sestanku delovne skupine načeli zelo zanimivo vprašanje: ali naj gradbenec sam nosi celotno breme nastopa v tujini. Delo v tujini je res interes gradbenega delavca — vendar ne le njegov. Z investicijskimi deli se odpira možnost izvoza materiala in opreme, pa tudi poslovnega, strokovnega in drugih oblik sodelovanja. Zato nekateri menijo, da bi morala družba to na določen način ceniti. Dolar, ki ga zasluži naš inštalater v tujini, prinese naši državi več, kot dolar, ki ga zasluži doma — ali torej ne bi bilo umestno, če bi delavcem za devize, prislužene na gradbiščih v tujini, omogočili dodatne ugodnosti.

Osebnih dohodki delavcev, ki izvajajo dela v tujini, morajo biti enotni in potrjeni z dogovorom za vso državo. Odvisni morajo biti samo od učinka delovne enote in ni razloga, da bi sledili trendom doma, ker tudi produktivnosti ne sledi tem trendom, pač pa je na svetovnem nivoju. Tudi naša draga družbena režija jih ne sme bremeniti. Skratka, z nizkimi plačili delavcem na gradbiščih v tujini ne bomo dosegli prihrankov, pač pa zmanjšali učinkovitost del.

IO republiškega odbora gradbenih delavcev Slovenije je podprl prizadevanja za oblikovanje družbenega dogovora o skupnih osnovah pri delu v tujini. Kot že rečeno, napovedujejo, da ga bomo videli že aprila.

Lojze Javornik

Kako izboljšati informiranje delavcev na gradbiščih v tujini

Komisija za obveščanje pri Republiškem odboru sindikata gradbenih delavcev Slovenije je o informiranju delavcev na gradbiščih v tujini razpravljala na svoji 3. seji, 10. marca 1983. Kot osnovo za razpravo smo uporabili poročila o organiziranosti obveščanja v posameznih delovnih organizacijah, problemih, ki se pri tem pojavljajo in predlogih delovnih organizacij. Uporabili smo tudi gradivo, ki ga je pripravil Odbor za obveščanje in politično propagando in ga obravnaval na svoji seji 24. februarja 1983. Še posebej dragoceni so bili za to razpravo podatki, ki jih je podal tov. Vinko Franjo, ki je deloval 6 mesecev kot delegat Zveze sindikatov Slovenije na gradbiščih v Iraku.

Na podlagi podatkov, ki smo jih zbrali in iz razprave na seji komisije, ugotavljamo: informiranju delavcev. To je koristna odločitev. Mislimo, da naj določbe o informiranju zvezi sindikatov opozarjamo predvsem, da morajo imeti delavci na gradbiščih v tujini enake pogoje za samoupravno odločanje kot doma — za to pa potrebujejo pravočasne, popolne in razumljive informacije.

Zavedati se moramo, da je takšne informacije delavcem na gradbiščih v tujini še mnogo težje zagotoviti kot doma — že zaradi razdalje ter zamud in težav pri pošiljanju informativnega gradiva. Razen tega je treba zagotoviti več informacij, ker delavci v tujini nimajo dostopa do mnogih sredstev, ki so jim na voljo doma, te informacije pa so bistvene za razumevanje ozadij, razlogov in smotrov posameznih gospodarskih in političnih odločitev. Ne smemo tudi pozabiti, da naši delavci v tujih državah dobivajo informacije iz tujih virov, včasih pa so tudi izpostavljeni sovražni propagandi.

Zato morajo organizacije združenega dela, ki imajo delovišča v tujini, posvetiti informiranju izredno skrb, saj s tem lahko preprečimo osebne stiske naših delavcev. Razen tega je, kot že rečeno, ustrezno informiranje nujno, da lahko delavci na deloviščih v tujini uveljavljajo svoje pravice. Zelo pomembno je, da tudi z informiranjem izpričujemo svetu, kakšen odnos ima naša družba do delavcev.

Vse prej navedene ugotovitve načelno niso sporne. Ugotavljamo tudi, da vse bolj postajajo vodilo za konkretno ravnanje delovnih organizacij, njihovih strokovnih služb pa tudi drugih družbenih dejavnikov. Podatki, ki smo jih zbrali, dokazujejo, da je bil v zadnjem času dosežen velik napredek pri obveščanju delavcev v tujini. Očitno je, da delovne organizacije v večini primerov posvečajo obveščanju delavcev na deloviščih v tujini mnogo pozornosti. Razne že uveljavljene in načrtovane oblike dokazujejo, da se te naloge lotevajo strokovno in ustvarjalno in ne nazadnje namenjajo za ta namen precej denarja.

Obenem pa se moramo zavedati, da se gradbena operativa zdaj še intenzivneje usmerja na tuj tržišča. S tem ko bo v tujini še več delovišč in na njih še več delavcev, bo pomen informiranja dobil nove razsežnosti. Prodiramo v nove države in ni razloga, da bi v njih ponavljali stare začetne napake, za katere smo že našli zdravila. Tudi količinska in kakovostna rast načinov informiranja samo po sebi sproža nova strokovna, organizacijska in politična vprašanja, na katera je treba najti odgovore. In ne nazadnje, ker za to pomembno nalogo trošimo precej sil in denarja, moramo iskati načine, da bo učinek čim večji.

Iz zgoraj povedanega je komisija za obveščanje predlagala plenum Republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev Slovenije naslednje usmeritve in sklepe:

1. Naloge, ki naj postanejo sestavni del aktivnosti sindikalnih organizacij v tozdih in delovnih organizacijah doma in v delovnih enotah na tujem

Sindikalne organizacije naj se zavzemajo za enoten in skupen nastop pri informiranju delavcev na deloviščih v tujini. Zavzemamo se za skupen nastop pri pridobivanju in izvajanju

del, vključimo v to še skrb za vse oblike informiranja delavcev na deloviščih v tujini!

Sindikalne organizacije v matičnih tozdih in delovnih organizacijah morajo najti način, da bodo v svojo politično aktivnost vključile tudi problematiko izvajanja del v tujini in položaj delavcev na deloviščih v tujini. Ugotavljamo, da delavci doma v večini primerov nimajo podrobnejših podatkov o tem, kako se dela v tujini odvijajo, niti ne o poslovnih rezultatih teh del. Še manj je seveda točnih in verodostojnih podatkov o tem, v kakšnih razmerah živijo in delajo delavci na deloviščih v tujini. Podatki, ki smo jih zbrali, dokazujejo, da mnoge sindikalne organizacije teh vprašanj sploh še niso obravnavale.

Sindikalnim organizacijam v delovnih enotah na tujem priporočamo, da o svojih stališčih in problemih obveščajo sindikalne organizacije v tujini. Mislimo, da bi morali vzpostaviti neprekinjen pretok informacij med sindikalnimi organizacijami v domovini in sindikalnimi organizacijami v delovnih enotah na tujem.

Sindikalnim organizacijam v delovnih enotah na tujem priporočamo tudi, naj oblikujejo politiko informiranja o izvajanju del v tujini in problemih delavcev na deloviščih v tujini. Zdaj so pogoste upravičene kritike, da celo glasila delovnih organizacij o tem premalo ali nekorektno poročajo. Vsekakor bi morali te napake hitro popraviti. Toda upoštevati je treba oddaljenost in dejstvo, da delovne organizacije ne morejo pošiljati novinarjev (kjer jih imajo, seveda!) poročat o pomembnih dogodkih na deloviščih v tujini. Edina realna pot je, da sindikat na samih deloviščih opredeli teme in zato s pomočjo strokovnih služb (kadrovska, priprava dela, vključene so seveda tudi informativne službe) ter z lastnimi silami te informacije tudi pripravi.

Vsaka organizacija, ki izvaja dela v tujini, mora opredeliti način informiranja delavcev na deloviščih. Jasno mora biti določeno, katere službe in kateri delavci v njih so osebno odgovorni, da pošiljajo na delovišča v tujini vse informacije za samoupravno odločanje in tudi druge informacije (časopise, videokasete, itd.).

Delavci, ki so razporejeni na delovišča v tujini, so člani temeljnih organizacij in imeti mo-

rajo popolnoma enake pravice odločanja kot njihovi sodelavci doma. Naloga strokovnih služb je, da jim pošiljajo vsa potrebna gradiva za samoupravno odločanje.

V večini primerov je to načelo v praksi še uveljavljeno. Prevečkrat pa pozabljamo, da je transport gradiv v dežele, kjer se dela izvajajo, in distribucija na vsa delovišča v mnogih primerih naloga, pri kateri sodeluje cela veriga raznih služb. Če odpove en člen, delavec ne dobi informacije. Zato morajo tisti, ki pošiljajo gradiva, tudi preverjati, ali zares pridejo do vseh naslovnikov.

Tudi sindikalne organizacije morajo preverjati ali delavci na gradbiščih zares dobivajo vsa potrebna gradiva.

Razvijati je treba prakso, da o pomembnih odločitvah informirajo delavce v tujini poslovodni in kompetentni strokovni delavci, ki so pripravili posamezne predloge. Praksa je pokazala, da so tudi na deloviščih v tujini zbori delavcev najboljše oblika informiranja. Zato je potrebno kot informatorje na takšne zборе poslati ljudi, ki o temi razprave dejansko največ povedo.

Še posebej pa je pri tem treba razviti povratno informiranje. Delavci na gradbiščih morajo imeti enake možnosti pri dopolnjevanju in sooblikovanju odločitev kot delavci doma. Na zbore delavcev jih torej ne smemo postavljati v položaj, ko lahko informacije samo vzamejo na znanje, ne da bi uveljavili svoje pripombe. Sindikalne organizacije morajo preverjati, ali predstavniki iz domovine, ki se udeležujejo takšnih zborov, prenašajo nazaj pobude delavcev na deloviščih v tujini.

Poleg informacij iz organizacij združenega dela so za življenje in delo na gradbiščih v tujini izredno pomembne tudi poglobljene razlage in pojasnila o dogajanju v domovini — o družbenopolitičnih dogodkih, gospodarski politiki in zunanjepolitičnih stališč (zlasti tistih, ki so pomembna za državo, kjer je delovišče). Smatramo, da je naloga ambasade, da o teh zadevah obvestijo predstavnike delovnih enot, ti pa posredujejo te razloge delavcem.

Ugotavljamo, da je v mnogih državah to že urejeno. Če delavci na določenem gradbišču ugotovijo, da ne pridejo do teh informacij, naj se povežejo z Republiškim komitejem za delo in Republiškim sekretariatom za informacije, ki bosta pomagala rešiti ta problem.

Določbe, ki jih je treba vnesti v Družbeni dogovor o skupnih osnovah za delo v tujini

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije in Izvršni

(Nadaljevanje na 9. strani)

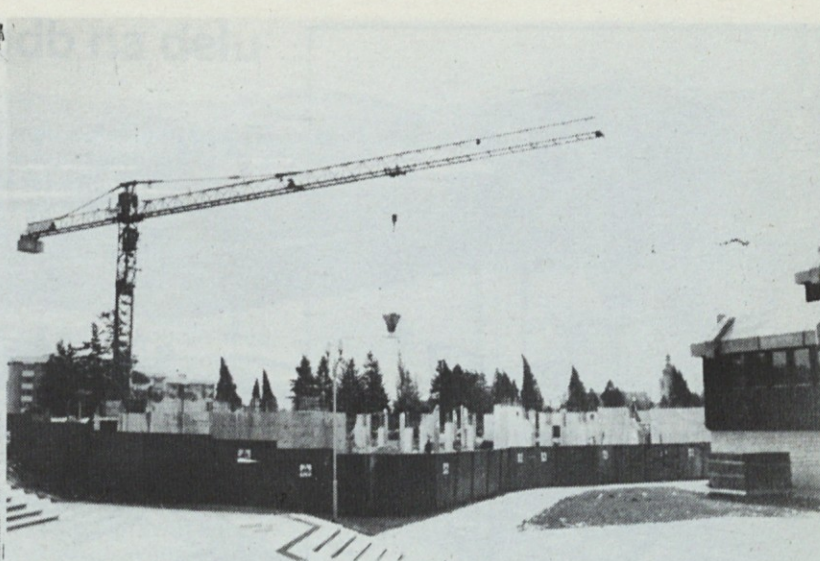

Informiranje delavcev na gradbiščih v tujini je izredno zahtevna in pomembna naloga. Na sliki je skupina naših delavcev na gradbišču v Qurni.

V končni fazi gradnje je tudi stanovanjski blok B — 2

Delavci Gradenj iz Ptuja že delajo na drugi fazi gradnje Centra srednjega usmerjenega izobraževanja

V gradnjah Ptuj je polovica zmogljivosti angažirana v stanovanjski gradnji

Pomanjkanje gradbenih del se tako kot v ostalih tozdih Gradisa tudi pri nas pozna v tem, da nas je gradbenikov v ptujski občini preveč — oziroma premalo dela je za vse. Rezultat stagnacije investicijskih del se odraža v tem da ob hudi konkurenci povprečno dosegamo slabe rezultate, s tem pa imamo tudi zelo nizke osebne dohodke, (v okviru Gradisa so najnižji), od republiškega povprečja pa odstopamo za 40%.

Tudi nas investitorji „molžejo“ za vsak dinar, postavljajo nam nemogoče pogoje: sofinanciranje, krediti, največkrat pomanjkljiva gradbena dokumentacija, kratki roki, izredna kvaliteta itd. Ob tem pa smo prizadeti še zaradi lastnih težav: inozemstvo, nestrpnost, visoki prispevki, visoke obresti, slaba konjunktura itd.

Ob vsem tem se ne gre čuditi, da smo v letu 1982 dosegli tako skromne rezultate, pa tudi

od del v inozemstvu smo pričakovali več kot samo pokrivanje izgub.

V letu 1983 bomo angažirani predvsem v stanovanjski izgradnji in sicer v višini 50%. Tu se srečujemo s problemi, kot so: nepopolni projekti, spremenjeni načrti, nepravočasne rešitve detajlov s strani projektantov itd. Kljub naštetim težavam smo oziroma bomo končali dela kvalitetno in v rokih. V neposredni bližini blokov smo postavili 500-litrsko betonarno. Računamo, da bomo prihranili na transportnih stroških, obenem pa nam bodo na razpolago zadostne količine betona za nas in za ostale odjemalce. Nadalje smo izvajalec del pri izgradnji druge faze Centra srednjega usmerjenega izobraževanja, ki se financira iz sredstev samoprispevkov. Naj omenimo, da dosegamo pri stanovanjski izgradnji nižje cene za kvadratni meter stanovanjske površine od povprečne cene v SRS Sloveniji. V bližnji okolici gradimo

trgovino za izvajalca Marles Maribor, s katerim že več let uspešno sodelujemo.

Poudariti moramo, da v pogojih, v kakršnih delamo, pomeni dobiti delo samo, če si kvalitetno, konkurenčno in da delo končaš v roku. Ta sloves smo si v ptujski občini že pridobili, saj smo dela, ki so nam bila zaupana do sedaj končali v dogovorjenih rokih. Med ostalimi deli bomo v letu 1983 prevzemali tudi manjša dela, nadaljujemo pa tudi s sanacijo gradu Borl.

Ob začetku leta ugotavljamo, da je naša angažiranost dosti manjša kot prejšnja leta, da so tudi ostali tozdi v Gradisu skromno angažirani. Za krizno obdobje, v katerem se nahajamo, se bomo morali v Gradisu bolje povezovati. Pri tem mislimo skupne nastope na posameznih objektih, pri pridobivanju del pa pričakujemo veliko pomoč TOZD Inženiring.

K. E.

(Nadaljevanje z 8. strani)

svet Skupščine SRS pripravljajo družbeni dogovor, s katerim bodo opredelili enotne osnove za izvajanje del v tujini. Že delovna skupina, ki pripravlja delovno gradivo za navedeni dogovor, je sprejela stališče, da je treba v dogovoru opredeliti tudi temeljna načela o informiranju delavcev. To je koristna odločitev. Mislimo, da naj določbe o informiranju v navedenem družbenem dogovoru vsebujejo predvsem:

Vsaka delovna organizacija, ki prevzema dela v tujini, mora opredeliti način informiranja delavcev. V to mora biti zajeto:

a) Informiranje delavcev o pogojih življenja in dela v tujini. Te informacije morajo biti dostopne vsem delavcem, poglobljeno pa je treba obvestiti vse tiste delavce, ki so razporejeni na delovišča v tujini — in sicer o vsem, kar potrebujejo, za življenje v tuji državi, kakor tudi o vsem, kar morajo vedeti za uspešno delo in uveljavljanje svojih pravic.

b) Način, kako bo organiziran pretok informacij med domovino in delovišči v tujini — z opredelitvijo odgovornosti služb in posameznikov. Opredeljeno mora biti tudi, katere informacije morajo delavci prejemati ter kdo in na kakšen način jih posreduje.

Za vsako gradbišče mora biti v pogodbi poleg drugih pogojev opredeljeno tudi informiranje. Delovne organizacije, ki sodelujejo pri izvajanju del, naj čim več nalog pri informiranju izvajajo skupno. Predvsem pa mora biti informiranje vseh delavcev na določenem gradbišču urejeno enotno in morajo imeti delavci iz različnih organizacij, ki skupaj izvajajo delo, enake možnosti informiranosti. Vsaka izvajalka del mora omogočiti vsem soizvajalkam vpogled v samoupravne akte in druge dokumente, ki opredeljujejo materialni položaj delavcev in njihove pravice iz dela.

III. Zagotovitev video tehnike

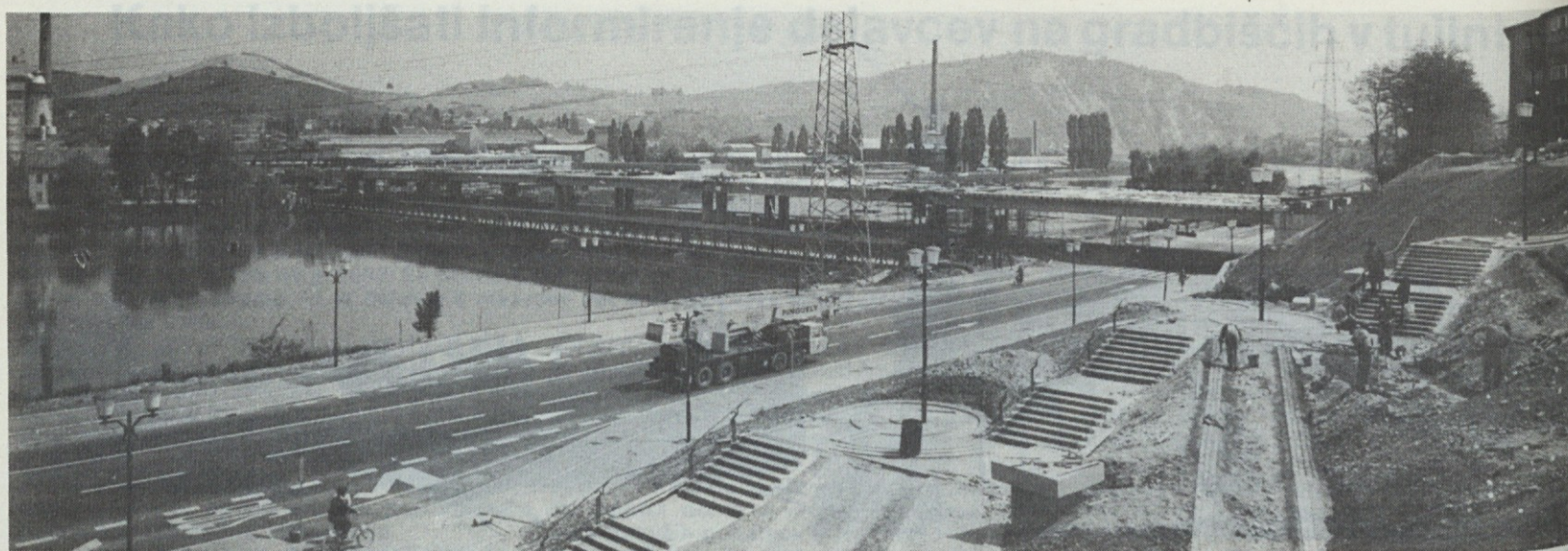
Podpiramo prizadevanja, da RTV Ljubljana čim prej nabavi opremo za snemanje video kaset. S tem bomo dobili informativni medij, ki bo za delavce v tujini izredno pomemben. Akcijo spremljata Republiški komite za informiranje in Republiški odbor za informiranje in politično propagando pri Zvezi sindikatov Slovenije.

SCT, Gradis in IMP naj z enotno akcijo izpopolnijo video opremo in naj skupaj organizirajo snemanje programov na kasete za delovišča v Iraku.

L. Javornik

Stanovanjski blok B — 1 v Ptuj je bil vseljen lani

Gradbeništvo do leta 2000

V bodoče veliko skromnejša rast

Čas, v katerem živimo, ni preveč naklonjen prizadevanjem za dolgoročno načrtovanje razvoja, kar še posebej velja za gradbeništvo. Kljub temu pa rasti katerekoli dejavnosti ne smemo enostavno prepustiti stihiji, kajti posledice takega ravnanja so lahko hude. Prav zaradi tega je skupina avtorjev na pobudo nekaterih delovnih organizacij pripravila osnutek smernic za razvoj slovenskega gradbeništva in industrije gradbenega materiala do leta 2000. Splošno združenje gradbeništva je osnutek dalo v javno razpravo, v kratkem pa naj bi ga skupščina združenja tudi sprejela.

Sestavljalci smernic so svoja predvidevanja naslonili zlasti na gibanja v sedanjem srednjeročnem obdobju do leta 1985. Za naprej, do leta 2000, pa so upoštevali izkušnje dosedanjega razvoja, dejanske potrebe naše družbe in seveda tudi značilnosti razvoja v tistih deželah, ki so gospodarsko pred nami.

Če na kratko prelistamo, kakšni so obeti za našo nadaljnjo rast, potem naj že na kratko povemo, da niso vzpodbudni. V okviru celotnega gospodarstva Slovenije je gradbeništvo odmerjena veliko skromnejša rast družbenega proizvoda, kot smo jo bili vajeni zadnje dve desetletji, saj bo ta znašala le 1 odstotek, zaposlenost pa bo medtem naraščala še počasneje — po stopnji 0,5 odstotka letno.

Vzroke za to gre zlasti iskati v splošnem zmanjševanju investicij, še posebej pa v dejstvu, da v bodoče ne bomo več toliko vlagali v zidave, temveč bomo postopoma izpolnjevali tehnologijo in opremo v že obstoječih obratih. Že v tem srednjeročnem obdobju se bo delež gradbenih del v celotni predračunski vrednosti večjih investicij znižal od sedanjih 45 odstotkov na vsega 21 odstotkov. Gradbeništvo se bo tako v naslednjih letih moralo nujno prestrukturirati in usposobiti za izvajanje manjših del, četrtno svojega dohodka pa bo moralo ustvarjati z delom na zunanjih tržiščih.

V tem obdobju bo treba prenehati z ekstenzivnim zaposlovanjem kadrov, delovne organizacije bodo morale vso skrb posvečati dvigu produktivnosti in učinkovitejšemu izkoriščanju

nju kadrovskih zmogljivosti. Delež v gradbeništvo zaposlenih kadrov v primerjavi s celotnim gospodarstvom SR Slovenije se bo s sedanjih 14,4 odstotka zmanjšal na 10,4 odstotka, kar pa še vedno pomeni, da bo treba v tej dejavnosti zaposliti okrog 8000 delavcev. Precej negotov je tehnološki razvoj gradbeništva, saj se mora ta nenehno prilagajati zahtevam splošnega gospodarskega razvoja tistih dejavnosti, ki potrebujejo njegove usluge. Vsekakor se nam v tem obdobju najbrž še ne bo treba spopadati s fantastičnimi načrti futurologov, ki so si za prebivanje ljudi že pred nekaj leti izmišljali kar neverjetne zgodbe. Ostali bomo bolj „pri tleh“, saj bomo gradili prej nizke kot visoke objekte, vsaj v stanovanjski zidavi bodo prevladovala gostejša naselja vrstnih hiš, ki ob dostopni ceni zagotavljajo tudi primerno počutje stanovalcev.

Močno se bo razmahnila montažna gradnja, v stanovanjski gradnji pa bodo ponovno svoje mesto našli opečni izdelki in novi izolacijski materiali (sendviči). V industrijski gradnji bodo objekti postali lažji, saj se bodo več kot doslej uporabljali visokokvalitetni betoni in kovine, zlasti aluminijaste legure. Posebna skrb bo posvečena tipizaciji posameznih gradbenih elementov, saj je to predpogoj za racionalno gradnjo, zlasti za zmanjševanje gradbenih rokov.

Razvoj samoupravne organiziranosti gradbeništva je dobil tudi pomembno mesto v teh smernicah s poudarkom na specializaciji. Dosedanji način povezovanja je bil sicer pozitiven, nujno pa bo treba poiskati nove oblike, ki bodo v celotnem proizvodno-gradbenem procesu upoštevale vse specifične razmere in kjer bo za vsakega udeleženca v tem procesu natančneje urejena odgovornost za prevzete naloge.

Smernice nadalje določajo tržni vidik razvoja ter večje angažiranje v tujini. Tu je zlasti poudarjeno, da je uspešno delo v tujini odvisno od ustrezne priprave. Nastop na tujem trgu bi zato morali zaupati le specializiranim gradbenim delovnim organizacijam, ki so si na tem področju pridobile ustrezne izkušnje. Pri delih v tujini bi morali stremeti za tem, da se angažirajo vse ostale panoge in se skozi ta nastop razširijo višje oblike sodelovanja zlasti z državami v razvoju.

Ta kratek prispevek predstavlja seveda le nekaj utrinkov iz sicer 50 strani obsegajočih smernic za razvoj slovenskega gradbeništva do konca tega tisočletja.

Vse več bo treba delati v tujini

V Gradisu je bilo lani manj poškodb na delu

V letu 1982 smo dosegli v Gradisu boljše rezultate glede varstva pri delu kot leto pred tem. Kljub občutnemu zmanjšanju števila zaposlenih (lani je bilo v Gradisu zaposleno vključno z učenci 6866 delavcev, kar je za 1023 manj kot leta 1981—podatki veljajo za zaposlene v domovini) je bilo število poškodb manjše za 175 ali za 28 odstotkov v primerjavi z letom prej. Tudi število izgubljenih dni zaradi poškodb je manjše in to za 1642 dni oziroma 17 odstotkov. Vsi poškodovani delavci so bodelovali 7984 dni ali povprečno 16 dni za eno poškodbo. Pri delu in na poti na delo se je lani poškodovalo 536 delavcev ali skoraj vsak 13. Gradisovec. Celotno sliko pa seveda kazni smrtna poškodba našega delavca na gradbišču v Iraku.

Če ločimo poškodbe na delu od poškodb, do katerih je prišlo na poti na delo oziroma z dela, potem je bilo pri delu 499 poškodb, pri katerih so delavci skupaj izostali 7247 dni, na poti na delo ali z dela pa se je poškodovalo 35 delavcev, njihov skupni izostanek z dela pa znaša 737 dni.

Med gradbenimi enotami imajo najboljše rezultate glede poškodb na delu Nizke gradnje Maribor (20 poškodb in 261 izgubljenih dni) sledijo Ljubljana okolica, Gradnje Ptuj, DE Frankfurt, Koper, Ljubljana, Maribor, Celje, Ravne na Koroškem in Jesenice. Med obrati so bili najbolj varni delavci Kovinski obrati Ljubljana (24 poškodb in 297 izgubljenih dni) sledijo pa SPO, Kovinski obrati Maribor, Železokrivnica, LIO Škofja Loka in OGP.

Največ poškodb na poti na delo ali z dela je bilo v tozdu GE Maribor (5), sledijo pa SPO in Kovinski obrati Ljubljana s 4 nesrečami ter Celje, Gradnje Ptuj, Koper, Železokrivnica in DSSS s tremi itd.

Vzroki za poškodbe so zelo različni, v bistvu pa enaki kot vsa leta doslej: nepazljivost, neznanje, nedisciplinarnost, nered, alkohol, preslab nadzor med opravljanjem del, slaba organizacija dela in podobno. Med temi vzroki sta vedno bolj pogosta neznanje in alkohol.

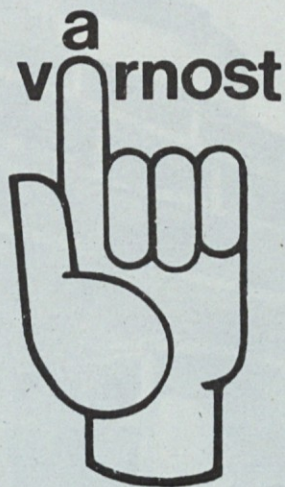
Alkoholizem se v Gradisu pojavlja vedno pogosteje in je postal resen problem. Čeprav je težko reči, koliko ljudi je že zasvojenih z alkoholom in koliko jih je nagnjenih k rednemu uživanju, ne moremo mimo dejstva, da je zaradi uživanja alkohola produktivnost dela slabša in je vedno bolj ogroženo tudi varno delo. Ker je zdravljenje alkoholikov dolgotrajno in dostikrat neuspešno, bi morali tudi v Gradisu pričeti z določenimi ukrepi, ki bi vsaj omilili naraščajoči alkoholizem. Ti ukrepi naj bi bili predvsem naslednji:

- stroga prepoved točenja alkohola med delovnim časom (med malico in kosilom),
- strogo nadzorovanje odhajanja delavcev (tudi tehničnega in delovodskega kadra) iz gradbišč in obratov v bifeje in gostilne,
- kontrola prinašanja alkohola na gradbišča in v obrate,
- v težjih in ponavljajočih se primerih bi bilo treba postopati v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih (obvezno zdravljenje, prekinitev delovnega razmerja itd.),
- pogosteje organizirati predavanja in akcije zoper alkoholizem v smislu preventivnega ukrepanja.

V delovni enoti Frankfurt se je od 234 zaposlenih lani poškodovalo 20 delavcev, kar je v primerjavi z letom prej zmanjšanje za 49 odstotkov. Kljub polovičnemu zmanjšanju poškodb pa so le-te bile v lanskem letu resnejše, saj je za vsako poškodbo delavec v poprečju izostal iz dela 11 dni, kar je za 69 odstotkov več kot leta 1981. Kljub vsemu ima delovna enota Frankfurt v primerjavi z drugimi tozdi zelo ugodne rezultate.

V lanskem letu so delavci Gradisa delali na treh gradbiščih v Iraku (Amara, Qurna in P 202—d) ter LIO Škofja Loka na nekaterih drugih gradbiščih kot podizvajalci. Na teh gradbiščih je bilo skupaj 20 poškodb in so bile po dobljenih podatkih lažje narave, razen že omenjene smrtne poškodbe, ko je delavec padel z odra.

V letu 1982 so bili evidentirani trije požari in sicer: v GE Maribor, GE Nizke gradnje Maribor in LIO Škofja Loka. Skupna materialna škoda je znašala 1,32 milijona dinarjev. Kljub tem požarom je požarno varstvo dobro organizirano, saj se požarno-varnostni ukrepi vršijo redno, stalno pa se vrši tudi poučevanje.

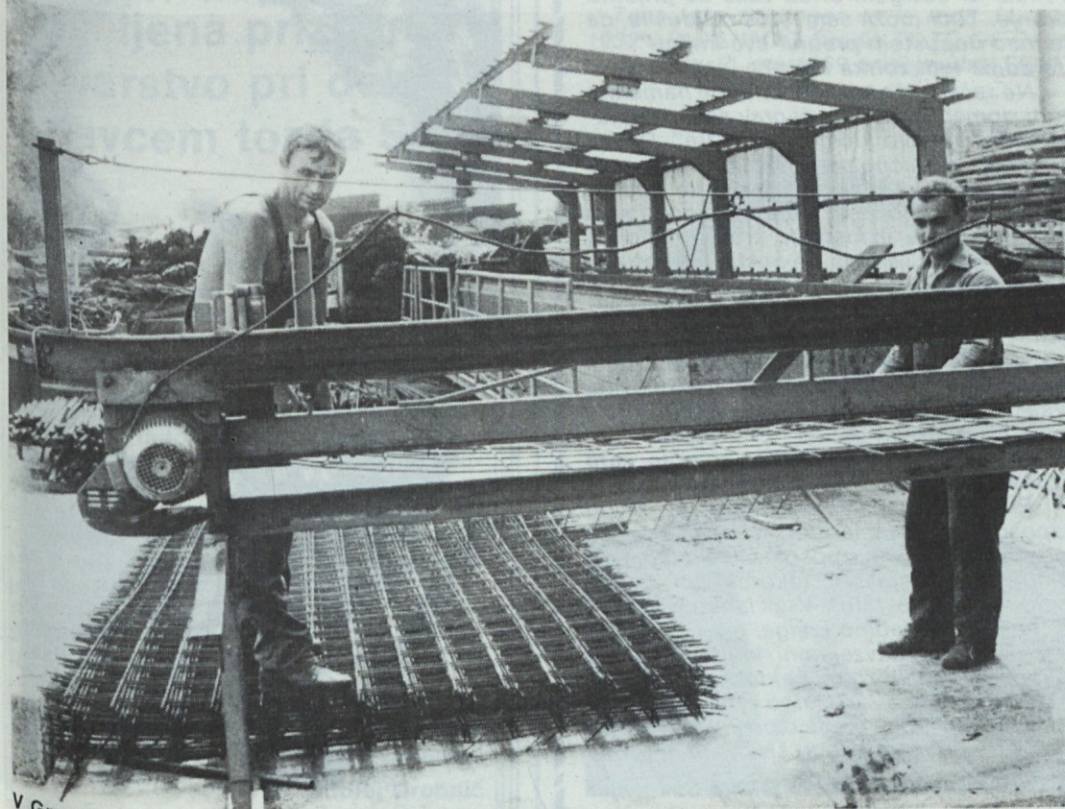

Uporaba osebnih varovalnih sredstev v zadnjih letih pada, čeprav v Gradisu za nabavo zaščitnih sredstev porabimo res veliko denarja. Tako je bilo za lansko leto planirano 35,64 milijonov dinarjev, porabljenih pa je bilo 33,53 milijonov din. To pomeni, da je bilo na posameznega zaposlenega delavca porabljenih 4.883,00 dinarjev, pri tem pa ugotavljamo, da nekaterih sredstev vedno primanjkuje (rokavice, obleka in čevlji), druga sredstva pa delavci več ali manj odklanjajo (čelade, sredstva za zaščito sluha, varnostni pasovi). Pri pregledih gradbišč ugotavljamo, da je uporaba osebnih varovalnih sredstev zelo odvisna od vodstev gradbišč in obratov. Le-ti nikakor ne bi smeli tolerirati, da delavci sami odločajo, kdaj bodo pripravljene uporabljati taka sredstva in kdaj ne. Za nabavo sredstev za osebno varstvo je značilno, da poteka preko nabavnih služb posameznih tozdov. Zaradi tega plačujemo sredstva po višji ceni (manjši rabat), od proizvajalcev pa bi lahko dosegli tudi boljšo kvaliteto.

Največ sredstev na enega delavca so porabili v tozdu Kovinski obrati Ljubljana in sicer 8838,00 dinarjev, sledijo Nizke gradnje z 8430,00 dinarjev in Ravne na Koroškem z 8100,00 dinarjev na posameznega delavca. Najmanj so za nabavo sredstev za osebno varstvo porabili v tozdu Ljubljana okolica 3020,00 dinarjev, Kovinskih obratih Maribor 3232,00 dinarjev in Gradnjah Ptuj 3930,00 dinarjev.

V letu 1982 je republiški inšpektor dela opravil redne inšpekcijske preglede v vseh naših tozdih, razen Ljubljana okolice, Kovinskih obratov Ljubljana in Jesenic. Manjše pomanjkljivosti, ki so bile ugotovljene, so bile odpravljene v predpisanih rokih. Republiški inšpektor je obiskal tudi gradbišča v Zahodni Nemčiji, kjer delajo delavci delovne enote Frankfurt.

Tudi v letu 1982 je bil organiziran mesec varnosti, z namenom pospeševati varstvo pri delu. Program je obsegal predavanje o varstvu pri delu v Gradisu in v tozdu, kjer se je takrat vršil program, predvajanje filmov „Graditi brez nesreč“ in „Škodljivosti hrupa in vibracij“ ter predavanje o škodljivosti alkohola. Program je bil predvajan na 34 gradbiščih in obratih, udeležilo pa se ga je 3175 delavcev ali skoraj polovica vseh zaposlenih v Gradisu.

V Gradisu porabimo za nabavo zaščitnih sredstev veliko denarja

Slovenski kulturni hram — kulturni dom Ivana Cankarja

Vzajemna knjižnica v Mariboru

Knjiga postaja vse pogostejša spremljevalka tudi gradisovih delavcev v Mariboru. Vse več je delavcev, ki si v vzajemni knjižnici izposojajo knjige ter se na tak način duhovno bogatijo. V tozdu GE Maribor imajo sedaj kar tri izposojevališča: v samskem domu, obratih Pobrežje ter strokovnih službah. Na slednjem imajo približno sto knjig, ki jih menjavajo približno vsake tri mesece. To je zaenkrat dovolj, saj število bralcev še vedno ni takšno, kakršnega bi si želeli.

Ena izmed zvestih bralcev je tudi **Lizika Skamljič**. Poleg svojega rednega dela v službi ter doma najde vedno dovolj časa za dobro knjigo. Pa poglejmo, kaj meni sama o tem.

„Knjige me spremljajo že precej časa. Seveda se z leti spreminja tudi vsebinski

Lizika Skamljič je zvesta bralka knjig iz vzajemne knjižnice

interes do knjig. Sedaj se navdušujem predvsem nad knjigami zgodovinske vsebine. No, malo ljubezenske romantike že mora biti zraven, take kot so opisane v knjigi so še posebno zanimive. Posebno navdušena sem nad romani, ki imajo tudi zgodovinsko podlago, to je resnično zgodbo. Vem, da je nekaj tudi izmišljenega, toda vseeno me pritegne.

Če najdem čas za branje? Vsak najde čas za to kar ga sprošča in veseli. Z mozem sva si pred kratkim zgradila hišo, imam sina pa vendar si odtrgam urico zase za prijetno branje. Tudi moža sem letos navdušila, da je med dopustom prebral dve knjigi.

Je doma tudi zbirka knjig?

„Ne rečem, da kakšen dinar ne namenim tudi domači knjižnici, čeprav sem proti takim, ki kupujejo knjige „na metre“. Danes so knjige resnično predrage, zato sem redna obiskovalka knjižnic. Sedaj ko imamo tudi v tozdu možnost izbrati knjigo in si jo za nekaj časa izposoditi, kratko malo ne razumem, da se tega ne poslužuje več naših sodelavcev.“

Morda je za delavce iz drugih republik ovira jezik?

„Ne, precej knjig imamo v jezikih drugih narodov in narodnosti. To pri nas ni ovira. Vsak lahko izbere knjigo, ki je napisana v njegovem jeziku.“

Kako pa izbirate kolekcijo, ki si jo nato izposojate?

„Pri sestavi kolekcije knjig, ki si jih izposodimo v mariborski knjižnici se posvetujemo naše izposojevalke z tamkajšnjim strokovnjakom, tako da je nadaljna izbira res raznovrstna. Vsak lahko najde sebi primerno vsebino knjige.“

Tako meni o vzajemni knjižnici Lizika Skamljič, ki v tej zbirki najde vedno kaj zanimivega. Čeprav se stalno veča število tistih gradisovcev, ki segajo po knjigi, vseeno ne more razumeti, da to število le ni večje.

Franjo Štromajer

Milan Majerič — risanje je moj konjiček

Prvič razstavljal pred dvajsetimi leti

Na letošnjem srečanju kulturnih ustvarjalcev gradbenikov Slovenije bo sodeloval tudi Mariborčan Milan Majerič s svojimi likovnimi deli. V Celju se bo predstavil z enim oljnim platnom in perorisbo.

Ni prvič, da se Milan predstavlja javnosti. Že leta 1964, torej pred skoraj dvajsetimi leti, je sodeloval na srečanju občin Čakovec, Varaždin, Ptuj in Ormož. Prvo samostojno razstavo je imel leto kasneje v tiskarni. Istega leta je sodeloval na razstavi v Slovenj Gradcu pod naslovom MIR HUMANOST IN PRIJATELJSTVO. Kot član likovnih samorastnikov v Ljubljani je nabiral likovno znanje in se izpopolnjeval v tehniški risanja.

Njegov osnovni poklic je pravnik. Risanje pa sprostitvev v trenutkih prostega časa. Veliko svojih del je podaril prijateljem, tako da mu le redko katera slika ostane doma. Pa kaj bi to, sprošča in uživa takrat, ko s čopičem nanaša barvo na platno. To so trenutki odmora, ki jih pri svojem pravniskem poklicu še kako potrebuje. V tozdu gradbena enota Maribor, kjer je zaposlen upajo, da bodo lahko v kratkem videli še več njegovih del, saj so s prenovitvijo kletnih prostorov pridobili tudi prostor za likovne in podobne razstave. Do takrat pa Milanov čopič ne bo miroval. Preveč je navezan na barve in okolico, ki jo prenaša na platno in papir.

Franjo Štromajer

Delavci in učenci iz Solkana pogasili požar

Dne 20. marca letos je iznenada izbruhnil velik požar na planini Sabotin, ki je v neposredni bližini gradbišča hidroelektrarne Solkan, na katerem delajo delavci našega tozda Nizke gradnje iz Maribora. Zaradi močnega vetra se je požar hitro širil proti bližnji italijanski meji.

Na gradbišču HE Solkan smo takoj organizirali ekipo prostovoljcev v kateri so bili učenci in delavci, ki so med prvimi odšli na mesto požara in začeli le-tega gasiti še pred prihodom gasilske brigade iz Nove Gorice. Potem so skupaj s pripadniki gasilske enote in člani milice uspeli požar lokalizirati in ga kasneje v celoti tudi pogasiti.

Ob tej priliki zaslužijo posebno pohvalo naslednji delavci in učenci: Alija Balić, Petar Buntić, Slobodan Hrkač, Franjo Josipović, Šerif Kurtović, Seid Karadžus, Rašid Kovačević, Antun Krstin, Josip Lukša, Zoran Lazić, Mile Maleš, Rade Markić, Boro Nikolić, Anton Potisk, Vinko Rukav, Ismet Selimović, Zlatko Štiglic in Rašid Vrečić.

Vsem navedenim delavcem se je v imenu gasilcev iz Nove Gorice zahvali gasilski oficir tov. Zorko in predstavnik milice iz Nove Gorice. Nekaj dni po požaru pa smo na gradbišču HE Solkan prejeli tudi pisno zahvalo Gasilskega društva Nova Gorica, ki jo je podpisal namestnik poveljnika GD Nova Gorica tov. Jakob Zavrtnik. Fotokopijo zahvale objavljamo tudi v našem glasilu.

Tudi ta uspešna in požrtvovalna akcija naših delavcev je pokazala, da smo v Gradisu vedno pripravljeni pomagati in da so naši delavci usposobljeni tudi za takšne in podobne akcije, ki sodijo na področje Družbene samozaščite.

Jani Klančar

Podeljena priznanja za varstvo pri delu delavcem tozda SPO

Za prizadevnost, da bi se izboljšali delovni pogoji in varstvo pri delu, s tem pa tudi storilnost in življenjska raven delavcev ter zmanjšalo število poškodb in bolezenskih izostankov so v tozdu Strojno prometni obrat Ljubljana dobili priznanja naslednji delavci: Nedeljko Kutleša, Karel Ploj, Branko Primožič, Vlado Vrbnjak, Vid Predojevič, Husein Šušnjar, Drago Vuzem, Tomo Velički, Anton Žilavec, Josip Haramas, Stane Žalik, Stane Štumberger, Dragan Zorič, Slobodan Dragič, Franc Cankar, Avgust Gomboc, Oto Kos, Ivan Ramovž, Alojz Hrastar, Anton Plavčak, Valant Tkalec, Alija Bajrić, Blagoje Jeremić, Anton Pergar, Pavel Tot, Vencelj Hostička, Anton Štumberger, Pavel Šprajc, Leopold Rojs in Matej Batački.

Pohvale in značke je podelil direktor tozda Strojno prometni obrat tov. Stane Fidler na zborih delavcev v Mariboru in Ljubljani.

Andrej Drobnič

Abraham, kaj je to?

Slavicinih 50—let

Zgodbo o Abrahamu verjetno poznate. Ponavadi jo pripišemo tistemu, ki praznuje petdeseti rojstni dan. Pravimo, da je srečal Abrahama. Kaj pa s takim, ki je praznoval ta jubilej, pa ni sledu o Abrahamu?

Slavica Oberleit, tajnica tozda GE Maribor je ena takih. Pa ne, da bi se dobrihal ženski in ji dajal običajne moške komplimente.

Narava ji je ohranila zunanji šarm zrele ženske. Prevečkrat pa je v notranjosti občutila bolečino, ki ji preprečuje aktivnost, kakršne je bila vajena vsa ta leta pri Gradisu.

V Gradisu je prišla že v Kidričevem. Teh časov se rada, pa tudi ne spominja. Bili so težki. O tem nerada govori. Svoje izkušnje in znanje sedaj prenaša na mlade. Zaupa jim, kakor so zaupali njej, ko je kot mlado dekle po vojni prišla za vsako delo.

Čas pa neusmiljeno beži. Toda, ali ne beži za vse enako? V nič lahko beži samo tistemu, ki v življenju ni ustvaril svojega cilja. Slavica ga je. Zato s ponosom gleda na prehojeno pot in pot, ki je pred njo. Ta energija jo ohranja mladostno, mladost pri petdesetih pa ni kar si bodi.

Zato se toliko bolj sprašujemo — Kako je s tisto zgodbo o Abrahamu?

Direktor GE Maribor Franc Gačnik je čestital Slavici Oberleit ob njenem življenjskem jubileju

Jože Berlinger se je upokojil

rarne Šoštanj. Isto leto je doživel hudo prometno nesrečo, zaradi katere je postal invalid tretje stopnje.

Še v času dolgotrajnega zdravljenja je tov. Berlinger vzdrževal neposredne stike s svojimi sodelavci in se seznanjal z delom in problemi kolektiva.

Zaradi izredne volje do življenja in dela je tov. Berlingerju uspelo premagati težke posledice nesreče in se vključiti ponovno v delo v kolektivu. Kot izkušen in vesten delavec je pri izgradnji Elektrarne Šoštanj IV prevzel celotni obračun del. Po končani izgradnji je prevzel v TOZD GE Celje opravilo vodje tehnično-obračunske službe, katero je vodil vse do danes, ko se je odpravil v zasluženi pokoj. Njegovo delo je bilo vestno in opravljeno z odgovornostjo.

Zaradi moralno-političnih kvalitiet je bil v letu 1977 izvoljen za sekretarja OOKZ, potem pa za vodjo koordinacije OOKZ na ravni Gradisa. Leta 1979 je prejel I. gradisovo nagrado, kar dokazuje, da je bil vesten delavec vsa leta.

Vsi stopamo po poti življenja približno enako, torej se za vsakega nekje konča aktivnost. Tako je prišel tudi za našega Jožeta čas, ko bo zapustil vsakdanje aktivnosti v kolektivu, vendar pa ob volji, ki jo ima, mu bo ostalo več časa za njegov hobi in za vse ostale dejavnosti, katerim se doslej ni imel časa posvetiti.

Jože, vsi delavci Gradisa še posebej pa tvoji sodelavci iz tozda GE Celje ti želimo prijetno počutje v zasluženem pokoju, istočasno pa si tudi želimo, da bi nas še kdaj obiskal.

Loti Vodopivec

Tov. Jože Berlinger se je rodil 11. 11. 1932 v Ptujju. V DO Gradisu TOZD GE Celje se je zaposlil leta 1969 pri izgradnji Elekt-

Čigav je Gradisov dom na Pohorju?

Zakaj sprenevedanje nekaterih. . .

Komisija za standard in rekreacijo se je tokrat za spremembo sestala na Pohorju. Tema razgovora je bila med drugim tudi nadaljnja usoda Gradisovega doma. Toda žal se je zataknilo že v začetku, ko so vsi prisotni ugotavljali mačehovski odnos tozdvov do doma. Letos poteka petindvajset let, kar je skupina Gradisovih zanesenjakov končala dela na domu. Dva od teh delavcev (Lorenčič, Veit) kar nista in nista mogla razumeti kako se sedaj odpovedujemo temu, kar so pred leti z težavo postavili. Namesto, da bi to obletnico dostojno proslavili in začeli končno razmišljati o razširitvi doma, so se nekateri že v naprej odpovedali sodelovanja, oziroma so se lotili reševanja problema z odločnim NE. Ne vemo komu služi tak način reševanja počitniških domov v Gradisu. Če bi se vsa ta leta obnašal tudi mariborski tozd GE tako, potem bi dom nudil kaj klavrno sliko.

Danes pa je dom v ponos Gradisu. Vsak, ki je že bil v njem, se rad vrača. Zakaj je potrebno toliko govorjenja in prepričevanja da je dom Gradisov in ne tozdov. Zakaj lahko združujemo sredstva za tri domove ob morju, pohorskega pa prepuščamo na pleča Mariborčanom? Taka in podobna vprašanja so si postavljali člani komisije za standard in rekreacijo pri tem pa „ne krivi ne dolžni“ ugotavljali da je stanje na tem področju neurejeno. Premalo časa so šele skupaj, da bi lahko kar čez noč uredili stvari. Najprej bo potrebno pomesti z miselnostjo nekaterih posameznikov, ki se lotevajo problema z zadnje strani, že v naprej odločeni da ga ne bodo rešili. Če bi tako razmišljali pred petindvajsetimi leti, bi komisija sestankovala na travi in ne v domu. Doma kratko malo ne bi bilo. Danes pa je tu, takšen kot je. Upamo si trditi, da je

Takole je zgledal dom pred 25 leti

najbolje vzdrževan na tem delu Pohorja. Toda po čigavi zaslugi? Po zaslugi tistih, ki danes upravičeno zahtevajo, da tudi drugi v Gradisu poravnajo svoje obveznosti. Se vedno so trije tozdi, ki niso poravnali niti lanskih obveznosti. In to v trenutku ko razmišljamo o obletnici in razširitvi doma. Slednje je nujno potrebno, če hočemo, da bomo lahko koristili dom ne samo pozimi

ampak tudi čez vse leto. Zatorej bo potrebna večja enotnost pri reševanju tega problema, problema, ki je povsem nepotreben.

Toda, če se ga bomo lotevali tako, kot nekateri povabljeni na sestanku komisije, bo problem čez čas še večji.

Franjo Štromajer

Nova trgovina na Ziherlovi ploščadi v Ptuj

Gradimmo novo trgovino na Ziherlovi ploščadi v Ptuj

Prebivalci Ziherlove ploščadi že težko čakajo na novo trgovino, saj so prve ideje o trgovini na tem območju stare že desetletje in segajo v obdobje, ko se je ta predel Ptujja šele pričel naseljevati. (Danes je to največja ptuj-ska soseska). Več konkretnega je bilo narejenega po letu 1978, ko so si v MIP-u tozd Maloprodaja Ptuj prizadevali za čimprejšnjo rešitev tega perečega problema. Vsi napori so bili poplačani, ko so delavci Gradisa tozd Gradnje Ptuj in Marlesa iz Maribora pričeli 18. novembra lani z izkopom gradbene jame.

Nova trgovina bo montažnega tipa, imela pa bo 1200 kvadratnih metrov bruto površine. Okoli 40 odstotkov površine bo namenjene za skladiščenje, ostali del pa bo prodajni prostor. Predvideno je, da bi moral biti objekt zgrajen v 210 delovnih dneh. Investicija je vredna okoli 50 milijonov dinarjev, financira pa jo MIP tozd Maloprodaja Ptuj iz lastnih sredstev, združenih sredstev, nekaj pa prispeva tudi izvajalec.

E. K.

Za letovanje bomo letos plačevali 50 odstotno akontacijo

Na III. redni seji, ki je bila 16. marca je odbor za standard in rekreacijo največ časa posvetil razpisu letošnje poletne sezone v počitniških domovih Gradisa in problematiki, ki se na to navezuje (razpis sezone, prijavniki, roki, cena dnevne pensija, kadri v počitniških domovih, finančno poslovanje domov itd.).

Tako se bo letos začela sezona v Ankaranu in Poreču 10. junija in bo trajala do 18. septembra, dom v Biogradu na moru pa bo pripravljen za sprejem prvih gostov že od 30. aprila in bo predvidoma odprt do 30. septembra. V vseh treh domovih so letos izmene 10 dnevne (lani smo v Biogradu imeli 15 dnevne izmene) za sezono pa se štejeta meseca julij in avgust, vse ostalo je pred in posezona.

Počitniški dom na Pohorju posluje preko celega leta, s tem, da se štejejo za čas glavne sezone zimske počitnice januarja in feb-

ruarja ter čas od 30. junija do 29. avgusta.

Odbor je soglasno določil tudi nove cene pensionskih storitev, katere je pred tem obravnavala konferenca OO ZS in jih tudi potrdila. Tako bomo za letovanje letos morali odšteti naslednje zneske: **(glej tabelo!)**

Zaradi lažjega finančnega poslovanja počitniških domov, je bilo na seji dogovorjeno, da mora vsak gost, ki bo letoval v počitniškem domu Gradisa plačati (50 odstotkov polnega zneska) v 10 dneh od prejema potrjene rezervacije. Ostalih 50 odstotkov in turistično takso pa bo plačal upravniku doma ob prihodu.

Za nemoteno delo naših počitniških domov bomo letos rabili 38 delavcev. Nekateri izmed teh so stalno zaposleni v naših domovih (Poreč 1 delavec, Biograd na moru 6 stalno zaposlenih de-

lavcev in Pohorje 5) ostale bomo pridobili za začasno delo.

Tako bo v Ankaranu zaposleno 11 delavcev, v Poreču 9, v Biogradu na moru 13 in na Pohorju 5 delavcev.

Na odboru za standard in rekreacijo, katerega predsednik je Franc Rakun iz tozda Kovinski obrati Ljubljana, je bil podan tudi predlog, da bi politika razvoja počitniških domov Gradisa v bodoče temeljila na dveh centrih. Pohorje naj bi se razvilo v zimski center, Ankaran pa v letni center.

Tudi letos bodo pri nas letovali delavci iz prijateljskega podjetja Bytostav iz ČSSR, ki bodo k nam prišli v dveh skupinah in bodo letovali v našem domu v Ankaranu. Skupina 35 vajencev bo letovala koncem junija, 45 delavcev in njihovih družinskih članov pa v drugi polovici avgusta.

C. Pavlin

Alojz Zorec

Proizvodno tekmovanje med Gradisovimi tozdi

Kaj meni o tem Alojz Zorec

Že več let sodelujejo gradisovi delavci na proizvodnih tekmovanjih gradbenih delavcev Slovenije. Toda vedno smo bili nekje na repu, daleč od zmagovalnega odra. Lansko leto smo le strnili svoje vrste in dokazali v republiškem in zveznem merilu, da imamo dobre delavce z veliko znanja. Seveda je rezultat tega uspeha tudi načrten pristop k tekmovanju. Veliko je, poleg delavcev seveda, pripomogel k temu tudi **Alojz Zorec** predsednik komisije za proizvodno tekmovanje pri konferenci OOZS Gradis.

Tovariš Zorec, kako je letos s tem tekmovanjem?

„Letošnje proizvodno tekmovanje organizira GP Gradbinec Kranj prve dni junija. Ponovno bodo tekmovali zidarji, tesarji, železokrivci in vodje žerjavov. Seveda je tu še tekmovanje v družbeni samozasčiti, požarni varnosti in športnih disciplinah.“

Kako smo se pa v Gradisu pripravili na to tekmovanje?

„Žal še do sedaj ne moremo govoriti o kakšnih pripravah. Na komisiji smo se do sedaj le pogovarjali o tekmovanju. Kot predsednik sem se telefonično pa tudi osebno oglašil po tozdi, pa ni pravega zanimanja. Nihče ni pripravljen sprejeti organizacijo gradisovega tekmovanja. To bi naj bilo praktično, se pravi z drugimi besedami, delavci bi naj delali neposredno na gradbišču. Tako bo tudi na republiškem tekmovanju. Tako bi odpadli veliki stroški pri improvizaciji delovne naloge.“

In kaj sedaj ko ni zanimanja?

„Kot že večkrat si tudi tukaj nismo enotni, za to mi ni preostalo drugega, kakor da se obrnem na tehnične pomočnike direktorjev tozdov. Ti naj se na skupnem sestanku dogovorijo, katera tozd bo prevzela organizacijo.“

Kam pa se lahko posamezniki prijavijo?

„Posamezni delavci, ki bi želeli zastopati barve Gradisa naj se pri-

(Nadaljevanje na 16. strani)

A/ V SEZONI

(veljajo za PD Pohorje januar in februar ter od 30. 6. do 29. 8. 1983)

- I.
  - a) za člane kolektiva in ožje družinske člane
  - b) za otroke do vključno 7 let starosti
- II.
  - a) za ostale goste
  - b) za otroke do vključno 7 let starosti

B/ V PRED IN POSEZONI

- I.
  - a) za člane kolektiva in ožje družinske člane vključno s starši članov kolektiva, ki letujejo z otroki članov kolektiva
  - b) za otroke do vključno 7 let starosti
- II.
  - a) za ostale goste
  - b) za otroke do vključno 7 let starosti

	skupno letovanje	
	za polne 3 dni in več	za nepolne 3 dni
I. a)	380,00	450,00
I. b)	250,00	300,00
II. a)	630,00	750,00
II. b)	440,00	530,00
B/ I. a)	250,00	300,00
B/ I. b)	190,00	220,00
B/ II. a)	500,00	600,00
B/ II. b)	380,00	450,00

Počitniški dom Ankaran se naj bi razvil v letni center

Tudi kultura je del gradbenega delavca

Gradis se bo letos bolj množično udeležil v kulturnega srečanja gradbenih delavcev Slovenije, ki bo od 7. do 10. junija v Celju. Med udeleženci bo tudi tov. Milenko Nikič kot edini Gradisovec, ki je sodeloval na vseh dosedanjih srečanjih.

O tem kdaj je začel pisati in kakšne pesmi piše je povedal naslednje: „Začel sem pisati v šestem razredu osnovne šole v okviru lite-

Milenko Nikič, udeleženec vseh dosedanjih srečanj

rarnega krožka, ki smo ga imeli na šoli. Moje prve pesmi so bile bolj otroške, kot so: Mladi zajec, Pomlad, Breza itd.

Ko sem prišel v Ljubljano, v Gradis, sem se kot učenec vključil v delo na kulturnem področju in sem od leta 1973 bil vodja kulturnega delovanja v domu učencev, potem v tozdu GE Ljubljana, sedaj pa na delovni skupnosti skupne službe, oziroma na ravni Gradisa.

Pogosto sem pisal tudi za potrebe različnih kulturno-zabavnih programov, tako da sem napisal nekaj krajših dramskih del (skečev).

V svojih sedanjih pesmih pa največkrat izražam ljubezen do deklet, do matere, žena, ljubezen do domovine in narave. Pisal sem tudi nekaj socialne poezije ter pesmi posvečene krajem skozi katere sem potoval. Nekaj pesmi sem napisal tudi v Slovenskem jeziku.

Kje si dosedaj vse predstavil svoja dela?

„Svoja dela sem predstavljal na številnih prireditvah v Gradisu in v občini Ljubljana Moste—Polje, večkrat pa sem se predstavil tudi v našem glasilu, nastopil sem na vseh štirih kulturnih srečanjih gradbenih delavcev Slovenije in na treh srečanjih pesnikov in pisateljev — amaterjev drugih narodov in narodnosti, ki živijo in delajo v Sloveniji.“

Kakšno je tvoje mnenje o kulturnih srečanjih gradbenih delavcev Slovenije?

„Menim, da srečanja veliko pomenijo vsakemu kulturnemu ustvarjalcu, da tudi skozi njih predstavi svoja dela širši javnosti in si nabere moči za nadaljnje še boljše delo. Osebnost sem ponosen na kulturna srečanja gradbenikov, ker na le-teh lahko pokažemo, da smo zmožni po težkem in napornem delu v prostem času narediti cudovita dela, kakor tudi napisati tople in nežne besede in zato lahko ugotovim, da je kultura sestavni del življenja gradbenega delavca.“

Veliko pomeni tudi to, da organizator na srečanje povabi znane pisatelje in umetnike, kateri nam dajejo še dodatno voljo za kulturno ustvarjanje. Tako sem na srečanjih spoznal Ivana Minatija, Danila Lokarja, Miro Mihelič in druge.“

Kakšna je bila dosedanja udeležba Gradisa na teh kulturnih srečanjih?

„Prvega kulturnega srečanja gradbenih delavcev Slovenije, ki je bilo v Slovenj Gradcu sva se udeležila le dva Gradisovca, Franjo Štromajer iz tozda GE Maribor in jaz. Potem sem sam veliko delal na tem, da bi nas iz Gradisa bilo na srečanjih vsako leto več, ker sem bil prepričan, da je med nami sigurno še več kulturnih ustvarjalcev.“

Ko sem postal član komisije za kulturo in izobraževanje pri Konferenci OOZS Gradisa sem še bolj čutil dolžnost in odgovornost za naš nastop na teh srečanjih. Na drugem sreča-

nju v Ajdovščini nas je bilo že pet, na tretjem v Novem mestu pa enajst. Takrat mi je veliko pomagal vzgojitelj tovariš Andrija Pajtak, ker je nadarjenim učencem še dodatno pomagal pri pisanju pesmi. To je bil tudi višek našega nastopa na teh srečanjih, saj se je število udeležencev na lanskoletnem srečanju v Ljubljani zopet zmanjšalo, med drugim tudi zaradi odhoda nekaterih v tujino in zaradi neaktivnosti komisij za kulturo, ki bi v tozdih morale biti bolj aktivne.“

Kakšno je v Gradisu sedaj stanje na kulturnem področju?

„Kot sem že prej omenil in kot izhaja tudi iz mojega dosedanjega pisanja v Gradisovem vestniku, ni mi vseeno, da v Gradisu kultura tako šepa in je med večjimi gradbenimi delovnimi organizacijami naša udeležba na kulturnem področju tako neznatna in nepomembna. Člani komisije za kulturo in izobraževanje pri Konferenci OOZS Gradisa, smo se trudili, da bi naredili korak naprej, sledile so nam tudi nekatere komisije v tozdih, vendar je v celoti gledano še vedno slaba odzivnost na kulturno udejstvovanje.“

Šport izstopa daleč nad kulturnim udejstvovanjem, mogoče tudi zato ker v Gradisu imamo športnega rekreatorja, ki na tem področju dela profesionalno, za kulturo pa tega ne moremo narediti in smo vse prepustili amaterjem, oziroma ljubiteljem kulture. Smatram, da bi na kulturo morali gledati enako kot na šport in rekreacijo, saj je kultura izredno pomemben del našega vsakdanjika.“

Glede V. kulturnega srečanja, ki bo junija v Celju lahko povem, da je akcija stekla pravočasno, čeprav ni bilo odzivnosti vseh tozdo. Prijavilo se je več pesnikov, likovnikov in fotografov kot lansko leto, tako da nas bo v Celju nastopilo 14. Do srečanja pa bomo poskušali pripraviti tudi krajši dramski nastop.“

Kakšne želje imaš za v bodoče?

„Velika mi je želja, da bi na enem izmed naslednjih srečanj slišal napoved točke kulturnega programa v katerem bi nastopil pevski zbor Gradisa, druga želja je, da bi se vsi Gradisovi tozdi bolje razumeli in sodelovali na vseh področjih, od delovnega do športnega in kulturnega področja. Tretja moja želja pa je, da bi v okviru Gradisa vsi pesniki izdali skupno pesniško zbirko.“

Cveto Pavlin

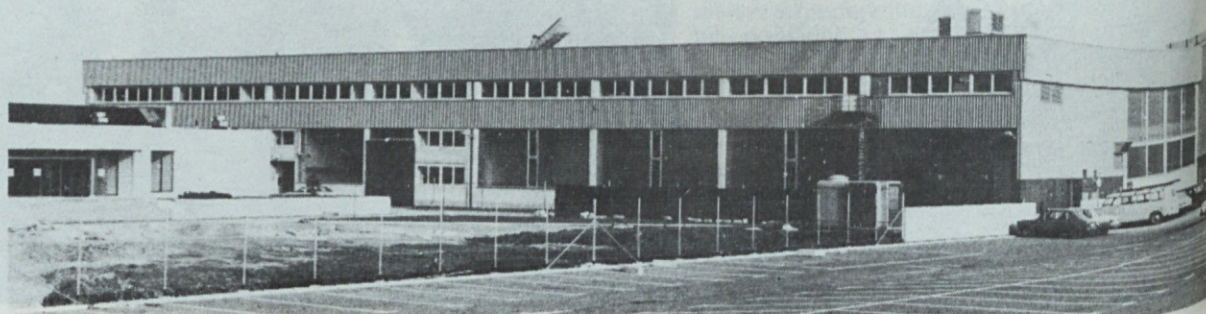
(Nadaljevanje s 15. strani)

javijo pri svojem neposrednem vodji v proizvodnji. Vodstva tozdo pa naj po posvetovanju s sektornim in tehničnim pomočnikom pošljejo prijave do 30. aprila na naslov Alojz Zorec Gradis tozd GE Maribor, Gosposvet-ska 29.“

Ali je že določen datum gradisovega oziroma republiškega tekmovanja?

„Republiško tekmovanje bo 3. in 4. junija, naše gradisovo pa predvidoma v mesecu maju. Točen datum bi določili na skupnem sestanku. Upam, da bomo kljub začetnim težavam in zapetljajem v Gradisu izpeljali to tekmovanje, saj so se rezultati načrtnega dela pokazali že lansko leto. Ne bi bilo prav če bi Gradis stal preveč ob strani. Na vse zadnje smo kot gradbeno podjetje pri vrhu ne samo v Sloveniji ampak v celotni domovini.“

Franjo Štromajer

Novi proizvodni prostori naših kovinarjev

1. april — dan mladinskih delovnih akcij

Prve strani kronike epopeje mladinskega prostovoljnega dela so se začele pisati v času druge svetovne vojne, ko je napredna jugoslovanska mladina zbirala oblačila in hrano za borca na fronti. Taka prva velika delovna akcija je bila žetev v Sanički dolini avgusta 1942. leta, v kateri je sodelovalo okrog 6000 mladink in mladincev. Iz razpoložljivih podatkov je razvidno, da je naša mladina od jeseni 1941. leta pa do konca vojne dala 35 milijonov prostovoljnih delovnih dni.

Po osvoboditvi so mladi na poziv tovariša Tita začeli z obnovo porušene domovine, hoteli pa so še več in tako so se odločili zgraditi progo od Brčkega do Banovičev. 62.000 brigadirjev iz naše domovine in 1800 iz 22 tujih dežel je v šestih mesecih in pol zgradilo progo dolgo 90 kilometrov.

Leta 1947 so mladinci zgradili progo od Šamca do Sarajeva, kjer je sodelovalo 217.000 brigadirjev, tovarno Ivo Lola Ribar v Železnikih pri Beogradu, tovarno Titan v Kamniku itd.

V zgodovini mladinskega prostovoljnega dela je datum 1. april 1948 zapisan z zlatimi črkami. Na ta dan pred 35 leti so se začela dela na naši dosedaj največji mladinski delovni akciji avtocesti Bratstvo in enotnost. Idejo za gradnjo avtoceste je dal tovariš Tito že decembra 1945. leta. Po dveletnih pripravah so dela stekla na trasi med Zagrebom in Beogradom v dolžini 382 kilometrov. Prvo leto so se delala samo zemeljska dela, nasipi, propusti itd. Samo v nasipe je bilo vgrajenih čez 18 milijonov kubičnih metrov materiala. V naslednjih dveh letih je bila avtocesta med Zagrebom in Beogradom dokončana in 15. julija 1950 svečano predana v uporabo. V tej akciji je sodelovalo 320.000 brigadirjev. Po osmih letih žolčnih in burnih diskusij o rentabilnosti mladinskega prostovoljnega dela in stagnaciji le-tega so se brigadirji leta 1958 ponovno vrnili na gradbišče avtoceste od Zagreba do Ljubljane. V nepolnih šestih mesecih je 53.000 brigadirjev zgradilo ta del avtoceste. Naslednjega leta se je avtocesta gradila v Srbiji in na koncu v Makedoniji. Tako je bila do leta 1963 MDA avtocesta Bratstvo in enotnost največje mladinske delovne akcije. V devetih letih, kolikor je trajala izgradnja, je na trasi delalo več kot pol milijona brigadirjev. Ob deseti obletnici izgradnje avtoceste so bivši brigadirji zapisali: „V svetu obstajajo večje, širše in boljše ceste, vendar se naša cesta razlikuje od vseh drugih. V njo je vgrajeno manj betona, a več ljubezni, prijateljstva, bratstva in enotnosti, več mladosti. Zato je ta cesta izjemna, kvalitetnejša od vseh magistral in avtocest v svetu.“

V letih od 1964 do 1973 so se ponovno vodile razprave o upravičenosti mladinskih delovnih akcij. Zagovorniki teze, da mladinske delovne brigade več stanejo kot pa koristnega naredijo, so doživeli še en poraz in tako so mladinska delovišča ponovno oživela. Leta 1974 smo imeli le 14 zveznih mladinskih delovnih akcij, letos pa je planirano več kot 50 zveznih MDA.

V ZSM Jugoslavije je letos planirano 51 zveznih MDA, na katerih naj bi sodelovalo več kot 60.000 brigadirjev iz vseh krajev naše domovine. Bogatejše bodo tudi republiške in pokrajinske akcije, katerih naj bi bilo 40. Največ zveznih MDA bo na Hrvaškem — 16, v Srbiji — 15, v Sloveniji — 6, Bosni in Hercegovini — 5, v Makedoniji in Vojvodini po 3, na Kosovem 2 in v Črni gori 1 akcija. Zaradi velikega zanimanja mladih za sodelovanje na MDA je letos odprto šest novih akcij, med katerimi je tudi MDA „Tuzla“, katere se bodo udeležili naši mladinci v gradisovi brigadi.

Med drugim so se predsedniki za kulturo dogovorili o nastopu na V. kulturnem srečanju gradbenih delavcev Slovenije

Kako je stekla akcija?

V. kulturno srečanje

Komisija za kulturo in izobraževanje pri konferenci OO ZS Gradisa se je sestala 5. aprila letos in ocenila dela, ki so prispela za V. kulturno srečanje gradbenih delavcev Slovenije, ki bo od 7. do 10. junija v Celju v organizaciji GIP Ingrad Celje. Na osnovi sklepa komisije, ki je bil sprejet na posvetu predsednikov tozdrov komisij za kulturo 2. marca letos je stekla akcija, da bi se čim več kulturnih ustvarjalcev iz Gradisa prijavilo za srečanje v Celju. Število prijavljenih — štirinajst — je pokazalo, da so komisije v tozdrov bile letos aktivnejše, žal pa akcijo niso sprejeli v vseh tozdrovih in zaradi tega so predvsem prikrajšani kulturni ustvarjalci teh tozdrov, saj ne bodo mogli svoja dela predstaviti širši javnosti, obenem pa ne bodo mogli predstavljati svojega tozda oz. Gradisa.

Kljub temu je komisija ocenila, da je akcija letos uspela bolje kot vsa leta doslej, saj bomo

na srečanju imeli 14 naših zastopnikov, kar je največ dosedaj. Tako bodo s svojimi deli na V. srečanju v Celju nastopili naslednji kulturni ustvarjalci:

- GE Maribor: Milan Majerič in Vladimir Đurinič — likovnika, Franjo Štromajer — fotograf in Marjan Mađar — literat,
- Biro za projektiranje Maribor: Ksenija Ferenc — likovnik,
- GE Jesenice: Tatjana Savinšek — literat,
- SPO: Ludvik Šnajder — fotograf,
- DSSS: Milenko Nikič, Jurij Valnik in Albina Jakoša — literati, Vladimir Valent — likovnik in Andrija Pajtak — Fotograf,
- Kovinski obrati Ljubljana: Ilijaz Nesimović — literat.

Letos smo se pripravili tudi za dramski nastop, saj bosta naša dva delavca nastopila s krajšim skečom.

Milenko Nikič

Vladimir Valant bo na kulturnem srečanju predstavil svoja likovna dela

15. srečanje mladih BVGP Jugoslavije

Tradicija srečevanja mladih iz bivših vojnogradbenih podjetij Jugoslavije (BVGP Jugoslavije) se bo nadaljevala tudi letošnje leto. Že na lanskoletnih srečanjih, ki so bila v Arandelovcu in Beogradu smo se dogovorili, da bodo letošnja jubilejna 15. srečanja v Zagrebu, organizatorja pa bosta gradbeni podjetji iz Zagreba — Tempo in Monter.

Zaradi dogovora o poteku letošnjih srečanj je bil v Zagrebu 9. aprila sestanek koordinacijskega odbora BVGP. Sestanka so se udeležili predstavniki devetih delovnih organizacij, manjkali so edino delegati iz GRO Vranica Sarajevo. Kot je že vsem znano bivša vojnogradbena podjetja Jugoslavije sestavljajo naslednje delovne organizacije: Lavčević Split, Primorje Rijeka, Unioninvest in Vranica Sarajevo, Tempo in Monter Zagreb, Ratko Mitrović, Centroprojekt in Napred iz Beograda ter Gradis.

Na sestanku v Zagrebu je bil uvodoma potrjen zapisnik seje koordinacijskega odbora BVGP, ki je bila 15. januarja v Beogradu, vendar ni bila v celoti sprejeta sprememba Poslovnika o organizaciji srečanj mladih bivših vojnogradbenih podjetij Jugoslavije, ki se je nanašala na spremembo 12. člena, ki govori, da naj bi se v bodoče poleg stroškov za slavnostno kosilo, delili tudi stroški za uporabo športnih igrišč, sodnikov in zdravstvene ekipe, katere pa je vsa leta dosedaj plačeval organizator srečanj.

Zaradi pomanjkanja namestitvenih kapacitet v Zagrebu v času organiziranja srečanj BVGP, je bilo dogovorjeno, da se bodo srečanja organizirala 6., 7. in 8. maja v turistično-rekreacijskem centru Mihanović v Tuheljskih

toplicah, v središču Hrvaškega zagorja, ki so oddaljene 60 kilometrov od Zagreba.

Tako kot vsa leta, bo tudi na letošnjih srečanjih organizirana tematska konferenca na temo — družbenoekonomski odnosi in položaj mladega človeka v združenem delu, kviz znanja na katerem bodo ekipe odgovarjale na vprašanja iz treh področij — Zagreb, mesto gostitelj mladih BVGP, delovna razmerja in normativi v gradbeništvu ter športna tekmovanja v malem nogometu, namiznem tenisu, šahu, streljanju za mladinke in vlečenju vrvi. Na sestanku so bili izžrebani tudi pari prvega kola v športnih tekmovanjih, tako da se bodo mladinci in mladinke Gradisa pomerili s sovratniki iz delovne organizacije Ratko Mitrović iz Zagreba.

Zadnji dan srečanj, to je v nedeljo 8. maja bo organiziran ogled Kumrovcva — rojstne hiše tovariša Tita in spominskega centra ter Klanjca v katerem se nahaja galerija Antun Avgustinčić, katero si bomo tudi lahko ogledali. Po podelitvi diplom najboljšim ekipam se bomo razšli z željo, da mladi iz bivših vojnogradbenih podjetij Jugoslavije tudi v bodoče nadaljujemo s tradicijo medsebojnih srečanj saj na ta način širimo bratstvo in enotnost med našimi narodi in sledimo pot, ki nam jo je zarisal tovariš Tito.

Cveto Pavlin

Naši šahisti bodo prihodnje leto na moštvenem delavskem prvenstvu Ljubljane nastopili v 2. skupini

Uredimo bivalno in delovno okolje

V bivalnem okolju preživimo večji del svojega življenja, dobršen del delovnega dne pa prebijemo v svojem delovnem okolju.

Naloga posameznih delavcev in vodstev delovnih organizacij ter družbenopolitičnih organizacij, zlasti pa še sindikata je, da skrbe za čim boljše delovno okolje delavcev, saj urejeno in prijetno okolje ugodno vpliva na delovno storilnost zaposlenih.

Možnosti za izboljšanje delovnega okolja je nešteto; to velja v glavnem tudi za bivalno okolje. Pri urejanju zunanosti stavb, zelenic in teras je potrebno sodelovanje krajevne skupnosti in drugih uporabnikov. Tudi pisarne in hodniki so le redko opremljeni z zelenjem.

Še redkeje pa najdemo zelenje v obrtnih delavnicah in tovarniških prostorih, čeprav obstajajo možnosti za njegovo namestitvev in ga arhitekti v sodobnih obratih vse pogosteje načrtujejo. Zelenje pogrešamo tudi v obratih jedilnicah družbene prehrane.

Delovno okolje ponuja različne možnosti za aktiven odmor, za rekreacijo ali pa vsaj za sprostitvev na zraku in soncu. Koš na steni, mreža za odbojko, improvizirana vrata za mali nogomet, namizni tenis, balinanje itd. lahko prijetno izpolnijo našo aktivnost v odmoru med delom v okviru rekreacijskih možnosti, ki jo nudi urejeno delovno okolje. Zelenice, terase garaž in drugih objektov lahko s preprostimi hortikulturnimi posegi (z namestitvijo nekaj klopov in miz) spremenimo v prave vrtove.

Več pozornosti moramo nameniti ublažitvi hrupa oziroma preprečevanju le-tega, paziti moramo, da ne bo prepaha ter nenehno skrbeti za zadostno prezračevanje delovnih prostorov. Morda bomo našli čas tudi za to, da bomo segli po čopiču in prebelili stene in stropce ter tako delovnim prostorom dali nekaj več prepotrebne svežine. Poskrbeti moramo, da bodo odpadki, zlasti še tisti, ki so za zdravje škodljivi, pravočasno odstranjeni že med delovnim procesom. Za urejeno delovno okolje moramo skrbeti že pri samem delu, ne pa šele po njegovem zaključku.

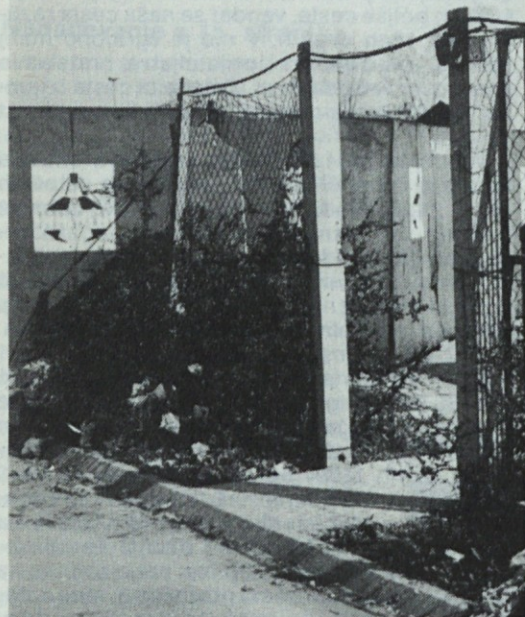
Šah mat in tretje mesto

Šahisti gradisovih ljubljanskih tozdov smo letos dosegli tretje mesto na 36. moštvenem delavskem prvenstvu Ljubljane v svoji III. jakostni skupini in si s tem zagotovili, da bomo na prihodnjem prvenstvu Ljubljane lahko nastopali v II. jakostni skupini oz. ligi. Za nas to predstavlja precej velik uspeh, saj smo lansko leto še nastopali v IV. jakostni ligi.

Uspeh je toliko večji, ker nikoli nismo igrali v najmočnejši postavi. Tako je Berke nastopil le dvakrat, Trnavčević enkrat, Podgoršek, ki je lansko leto prišel h Gradisu, pa sploh ni igral. Največkrat smo nastopili v naslednji postavi: Jerman, ki je bil tudi kapetan naše ekipe, Ivčić, Galić in Novak. Po enkrat pa so nastopili: Čukut, Dakić in Tratnik.

Pohvaliti moram veterana Mirka Novaka, ki je vedno bil pripravljen igrati pa tudi boril se je do zadnje sekunde in zadnje figure, Galića, ki je znan po svoji eksplozivnosti in odlični igri s črnimi figurami, saj smo vedeli, ko ima Svato črne figure, da je točka zagotovo naša in kapetana Jermana, ki je za šahovnico vedno umirjen in prepričljiv, vendar pa ni imel vedno največ sreče pri izbiri kandidatov za ekipo, saj smo v enem srečanju nastopili v nepopolni postavi.

Pri samem tekmovanju smo se srečali z enim problemom: ko smo bili domačini, nismo imeli s čim postreči naših gostov, čeprav smo bili mi kot gostje vedno postreženi s sokom ali kavo. Dodati moramo še, da je bil tempo igre zelo počasen, saj je posamezna partija trajala tudi do pet ur. Pa tudi nobenega reklamnega materiala nismo imeli, zato apeliram na sindikalno organizacijo Gradisa, da nam pri reševanju tega problema pomaga, šahisti pa obljubljamo, da bomo tudi v bodoče dostojno zastopali barve Gradisa.

Tudi ob ograji pri DSSS bi bilo potrebno pospraviti smeti

J. Š.

Rajko Ivčić

Kegljači Gradisa vodijo v slovenski ligi

Nov krog tekmovanja v slovenski republiški kegljaški ligi se je začel v drugi polovici februarja in dosedaj so odigrali osem kol v moški in tudi ženski konkurenci. Kegljiači so dobro startali na začetku tekmovanja tako da so bili v vodstvu, vendar so po dveh porazih vodstvo za nekaj časa prepustili kegljačem Konstruktorja iz Maribora po osmem kolu pa so ponovno na vrhu tabele. Kegljiačice so dosti slabše, saj zasedajo zadnje mesto na tabeli.

V osmih kolih so bili doseženi naslednji rezultati — **moški**: 1. kolo Triglav : Gradis — 5309 : 5373, 2. kolo Gradis : Tekstil Slovan — 5360 : 5021, 3. kolo Celje : Gradis — 5263 : 5252, 4. kolo Gradis : Radenska Čarda — 5318 : 5085, 5. kolo Konstruktor : Gradis — 5440 : 5100, 6. kolo Gradis : Triglav — 5277 : 5083, 7. kolo Tekstil Slovan : Gradis — 5526 : 5428, 8. kolo Gradis : Celje — 5335 : 5103. Tabela:

1. Gradis	8	5	0	3	10
2. Konstruktor	8	4	0	4	8

3. Radenska	7	4	0	3	8
4. Tekstil Slovan	7	4	0	3	8
5. Celje	8	3	0	5	6
6. Triglav	8	3	0	5	6

V ženski konkurenci so bili doseženi naslednji rezultati: 1. kolo Triglav : Gradis — 2520 : 2421, 2. kolo Gradis : SCT — 2392 : 2381, 3. kolo Celje : Gradis — 2398 : 2386, 4. kolo Gradis : Kamnik — 2367 : 2373, 5. kolo Konstruktor : Gradis — 2501 : 2297, 6. kolo Gradis : Triglav — 2301 : 2314, 7. kolo SCT : Gradis — 2376 : 2329, 8. kolo Gradis : Celje — 2334 : 2414. Tabela:

1. Celje	8	7	0	1	14
2. SCT	8	6	0	2	12
3. Konstruktor	8	5	0	3	10
4. Kamnik	8	3	0	5	6
5. Triglav	8	2	0	6	4
6. Gradis	8	1	0	7	2

C. Pavlin

V prostem času delavci radi igrajo nogomet

V Iraku končana liga v malem nogometu

S tekmo med ekipama Daltoni in Smelt—Termika (rezultat je bil 1:5) se je končala liga v malem nogometu na največjem gradbišču slovenskih gradbenih delovnih organizacij v Iraku, na projektu P 202—D. Zaradi velikega števila prijavljenih ekip — 22, se je tekmovanje, ki se je začelo 10. septembra lani, končalo šele februarja letos.

točk in 15. Gradis Maribor: 109 točk.

Prve tri ekipe v končni razvrstitvi, najboljši strelec in ekipa, ki je zmagala v fair—playu, so dobili pokale, dogovorjeno pa je bilo, da bodo podobne lige organizirane tudi v bodoče.

Matjaž Marinček

V novi sezoni so kegljiači KK Gradis uspešno startali

Popravek

Kovinske obrate gradi tozd GE Ljubljana

V marčevski številki Gradisovega vestnika je v prispevku „Sodobna tehnologija in nov proizvodni program — osnova bodočih uspehov“ prišlo do neljube pomote v tistem delu prispevka, ki govori o izvajalcu gradbenih del. Pomotoma je zapisano, da je izvajalec gradbenih del tozd GE Ljubljana-okolica, dela pa je izvajal tozd GE Ljubljana. Tako da se odstavek pravilno glasi:

Datum, ki označuje začetek gradnje je 10. november 1980 leta. Gradbena dela je izvajal Gradis tozd GE Ljubljana pod vodstvom Alojza Kepica.

Vsem prizadetim se še enkrat opravičujemo.

Urednik

Po prvem zagonu se je število nastopajočih omejilo na 19 ekip, saj so bile tri zaradi trikratnega nenastopanja diskvalificirane. Ekipa so igrale vsaka z vsako, zmagala pa je ekipa Medimurci, ki je v 18 tekmah 12-krat zmagala in igrala 6-krat neodločeno ter edina ni doživela niti enega poraza. Druga je bila ekipa Slovenija ceste—Tehnika (12 zmag, 2 remija in 4 porazi), tretja pa Železokrivnica (11 zmag, 4 remiji in 3 porazi).

Nogometne lige so se udeležile tudi tri gradisove ekipe in zasedle naslednja mesta: 4. Gradis Celje (8 zmag, 8 remijev in 2 poraza), 7. Gradis Jesenice (9 zmag, 3 remiji in 6 porazov) in 12. Gradis Maribor (5 zmag, 5 remijev in 8 porazov).

Največjo pozitivno razliko v golih je dosegla ekipa Medimurci (+37), najmanjšo pa ekipa DSSS (—31), ki je ob enem zasedla zadnje, to je 19. mesto. Največkrat je nasprotnikovo mrežo zatresel Ganič iz ekipe Železokrivnica — 20-krat, Novak je za ekipo Medimurci dosegel 19 golov, Pintarič za DSSS pa 17.

Najboljša na fair—play tabeli je bila ekipa Mehanična delavnica s 126 točkami, sledita pa ji ekipi IBK in Strojni park. Gradisove ekipe so v fair—playu dosegle naslednja mesta: 7. Gradis Jesenice: 116 točk, 13. Gradis Celje: 112

Nagradna križanka v današnji številki

Med tistimi, ki boste poslali pravilno rešeno nagradno križanko do 5. maja 1983 leta, bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo prejeli naslednje nagrade:

1. nagrada 300 din
2. dve nagradi po 200 din
3. dve nagradi po 100 din

Pravilno izpolnjeno križanko pošljite na naslov: GIP GRADIS Ljubljana, Šmartinska 134 a, Gradisov vestnik (Nagradna križanka).

Pravilna rešitev nagradne križanke iz prejšnje številke se glasi: VODORAVNO: šimpanz, areopag, sinkopa, TS, gag, sr, reka, stoa, stikanje, parmena, LP, Anka Senčar, Ajar, Gaudi, Kana, Dal, Kra, vas, klika, Hom, interes, drehtar, otolil, ZAR, Ive, lopata, RK, Bača, INA, Irska, etil, Nilin, Ill, leče, anoda, Noe, Irec.

Izžrebani so bili naslednji nagrajenci:

1. nagrada: Nada Malek, Kovinski obrati Maribor, Sokolska 60, 62000 Maribor
2. nagrada: Mensur Ibrišmivič, LIO Šk. Loka, Frankovo naselje 60, 64220 Škofja Loka
3. nagrada: Igor Kobal, Kovinski obrati Ljubljana, Letališka cesta 33, 61000 Ljubljana
4. nagrada: Metka Rebolj, Interna banka Ljubljana, Šmartinska 134 a, 61000 Ljubljana
5. nagrada: Jelka Škerlak, Kovinski obrati Ljubljana, Letališka cesta 33, 61000 Ljubljana.

Srečnim dobitnikom čestitamo!

GRADISOV VESTNIK je glasilo delovnih ljudi gradbeno-industrijskega podjetja GIP Gradis Ljubljana. Izdaja ga Odbor za informiranje. Predsednik odbora Stane Beguš, namestnik predsednika Franjo Štromajer, člani Majda Maček, Zinka Mihelič in Karolina Vodopivec. Ureja ga uredniški odbor: Milenko Nikič, Bora Stamenkovič, Zinka Mihelič, Franc Kumer, Karolina Vodopivec in Franjo Štromajer. Tehnični urednik: Matija Krnc. Glavni in odgovorni urednik: Cveto Pavlin. Izhaja mesečno v 9500 izvodih. Organizacija te številke Exportprojekt Ljubljana. Fotostavek, montaža in filmi tozd Grafika, tisk tozd Tiskarna v okviru DITC v Novem mestu. Naslov uredništva: Uredništvo Gradisovega vestnika, Šmartinska 134a Ljubljana, telefon 441-422, int. 233.

NAGRADNA KRIŽANKA

GRADISOV VESTNIK				GRADISOV VESTNIK				GRADIS	TELESNA REKREACIJA	MESTNO NOČNO ZABA-VIŠE	ITALIJ. MESTO OB JADRANU	GLAS TROBENTE	ČUSTVENA NAKLONJENOST	SLOV. IGRALEC (SILVIJ)	VOJAŠKI NASKOKI, NAPAD
GLASILO DELOVNIH LJUDI IZD GIP GRADIS										DEL VELIKE BRITANIJE					
TO XXI		Ljubljana, november 1979				št. 25:				DOMOLJUB, RODOLJUB					
25		ELIKI DO DEK								DEL NOGOMETNEGA MOŠTVA					
LOJZE GOVC		VALJEVO PTICA SEVER. MORIJ			TANJAL	SESTAVIL JP	GRADISOV VESTNIK 25 LET	EGIPT. SONENI BOJ ZGODBA V SLIKAH				OKROGLA PLOŠČICA PRI HOKEJU (PUCK)			
IME PISATELJA HEMINGWAYA						RISAL: MK	DEL IN PARK					ŠAHISTKA KUŠNIR HAČA-TURJAN			
DRŽAVA V INDOKINI						NIKOLA TESLA GORA V GRČIJI		LETHNI GOZDNI POSEK						AMERIŠKI PEVEC ... KING COLE	ŽUŽELKA KI BOLEČE PIČI
GRADISOV VESTNIK 25 LET	NEVESTINO PREMOŽENJE KATJA EPSTEIN				DVOJICA			MESTO V ITALIJI AZIJSKA ŽITARICA							
MLAJŠI SLOVENSKI MARKIJST (SREČO)				NAŠ OTOK V JADRANU	GOROVJE NA ZAHODU ARABIJE				VRSTA ŽITARICE		GRŠKI JUNAK PRED TROJO				
PREBIVALEC SKRAJNEGA SEVERA					RAVEN BORILNI MEČ DONAČE IME						IME VOHUNKE HARI				
GRADISOV VESTNIK 25 LET	LUKA V ZDA POKRAJINA V JUROSL.							ENAKI ČRKI							
SEVERO VZHOD		ŽITARICA VELIKA AFRIŠKA REKA						OVOJKE, GOLENICE OKROG NOG	NAŠ SKLADATELJ (BLAŽ)	DIMITRIJE TUCOVIĆ					
VELIKA NEMŠKA REKA			ZVIŠANA GLASBENA HOTA HLADEN VETRIČ					NAŠA STRUPEVA KAČA							
AFRIŠKA DRŽAVA					DOLG HODNIK ALI PREHOD	MESTO V MAKEDONIJI	IME SATIRIKA BUCH-WALDA								
DRŽAVA V AFRIKI					ENAKI ČRKI JEZERO V ETIOPLJI		MANGAN				AMERIŠKO MOŠKO IME				
GRADISOV VESTNIK 25 LET	FILMSKA NAGRADA V ZDA	VERSTA KRE NA SREČO	OSTANEK POSEKA-NEGA DREVESA DEL RJEKE				DEPARTHA V FRANCJI				IME ATLETA NURMIJA	ANTON MARTI			IZVRŠNI SVET
KONICA ŽELO				OTOLJE PRI N. FINIJI GL. MESTO GANE			PRIPRAVE ZA ŠEPANJE KEA NA KOROŠKEM								
WC									PORTUČ. PESNIK						
DVOJNIK PRI FILMU V NEVAR. VLOGAH									MODERNA GLASBA PO PUNKU ALUMINIJ			JANEZ POLDA ŠPANSKI ŠPOLNIK			VALJEVO
PRIPADNIK AVAEV					PASTIR, KI PASE OVNE						VULKAN MAD NAPOLJEM				
OBROK ODPLAŽILA					IME RAZIGROVALCA AMUNDSEVA						RUSKI PISATELJ (JURIJ „ZOLJOT“)				

